

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Hvorledes er Familienavnet Teiste kommet til den
nulevende Slægt af dette Navn?

Af

E. A. Thomle.

Særtryk af Personalhistorisk Tidsskrift,
Fjerde Række, VI. Bind.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1903.

Som bekjendt har der til henimod Enden af det 17de Aarhundrede her i Landet levet en gammel norsk Adelslægt med Navnet *Teiste*. Den har — som en Flerhed af norske og danske adelige Familier — øiensynlig hentet sit Navn fra det Vaaben, den førte. Dette var nemlig en mod Høire vendt Teiste (colymbus gryllus) paa en grøn Tue over 3 Sølvstrømme i blaat Felt samt paa Hjelmen ligeledes en Teiste¹⁾. At det er Vaabenets Teiste, der har givet Slægten dens Navn, kan vel derfor ikke være tvivlsomt.

Af denne adelige Familie Teiste nævnes i samtidige Documenter mange enkelte Medlemmer, men man har kun liden Rede paa Forbindelsen mellem de forskjellige Personer, og det er vel heller ikke sandsynligt, at der lader sig opstille nogen tilfredsstillende Stamtavle over de ældre Led af Slægten. Saa meget tør imidlertid ansees for sikkert, at *denne* Familie Teiste uddøde i Slutten af det 17de Aarhundrede. Rigtignok fortæller det

---

¹⁾ Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, II. S. 209.

dansk-norske Adelslexicon¹⁾, at den adelige Familie Teiste først uddøde hundrede Aar senere med Amtmand over Nordre Bergenhushus Amt Magnus (Mogens) Theiste, der rigtignok ogsaa førte den adelige Teisteslægts Vaaben. Men dette er ikke rigtigt. Thi Amtmand Mogens Theiste hørte ikke til den adelige Slægt Teiste, og denne kunde derfor heller ikke først uddø med ham. Den sidste Mand af den adelige Familie Teiste har derfor utvivlsomt været den Mogens Teiste, der døde ugift 1670, en Søn af Trond Teiste til Hananger og Lunde og 2den Hustru Pernille Rytter, hvis Datter Brynhilde Teiste derfor ogsaa bragte Familiens nævnte Sædegaard til sin Mand Anders Friis til Landvig. Men samtidigt forekommer der dog ogsaa andre Personer af Navnet Teiste (Theiste), hvis Forbindelse med den adelige Slægt man hidtil ikke har kunnet paavise, medens man har været fuldt paa det Rene med, at de ikke kunne være legitime Grene af den gamle adelige Slægt, hvis Navn de føre.

Af saadanne Slægter, der bære den gamle Adelslægts Teistes Navn, men hvis Forbindelse med samme hidtil har været ganske ukjendt, kan først nævnes den talrige Slægt Teiste (Theiste), der nedstammer fra Sogneprest til Fet Hr. Johan Mogenssøn Teiste, af hvilken dog atter en ret talrig Gren senere har bortkastet Familienavnet Teiste og i dets Sted fra sin mødrene Slægt optaget Familienavnet *Kinck*. Dernest har man en mindre talrig Slægt Teiste, som indtil Midten af det 18de Aarhundrede eiede Kroken i Hafslo Prestegjeld i Sogn, en adelig Sædegaard, der ogsaa tidligere havde været eiet af Adelslægten Kruckow og den i samme indgiftede adelige Slægt Teiste. Denne sidste Omstændighed har da vel ogsaa været Grunden til, at den som dygtig Historiker og Heraldiker bekjendte Capitaine Gerhard Munthe, der selv var Eier af Kroken og som derfor særlig interesserede sig for Gaardens Historie, har antaget, at den i det 17de og 18de Aarhundrede paa Kroken bosatte Slægt Teiste har været en legitim mandlig Gren af den adelige Slægt. Dette forholder sig dog — som vi senere skulle se — ikke saaledes. Munthe

¹⁾ Lexicon over adelige Familier, II. S. 209.

antog nemlig, at den Jan Teiste, der i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede eiede Kroken, var en Søn af Hans (Olufssøn) Teiste til Bjelland og Brynhilde Benkestok¹⁾, hvilket allerede deraf viser sig at være urigtigt, at denne Jan (Jon) Teiste ikke kaldes: Hanssøn, men Jonssøn og altsaa vel heller ikke godt kan have været nogen Søn af Hans Teiste, men af en Jon, skjøndt Navnene Hans og Jon i Virkeligheden jo kun ere forskellige Former af samme Navn (Johannes). Den yngre Slægt Teiste kan maaske endnu være til; men i Norge er den — saavidt vides — forlængst uddød.

Endelig optræder der i Midten af det 17de Aarhundrede ogsaa en Johannes (eller Johan) Teiste, der døde 1670 som Sogneprest til Eidanger ved Porsgrund uden dog — saavidt man har kunnet finde — at efterlade Børn, saa at denne Linie maaske er uddød med Stamfaderen selv.

Hvad der med Sikkerhed vides om de tre her nævnte Personer af Navnet Teiste, er følgende:

Jan (eller Jon) Jonssøn Teiste (Johannes Jonæ Teistius) maa være født c. 1606, eftersom han den 2 October 1627 blev immatriculeret som Student fra Bergens Skole²⁾. Han eiede Kroken i Hafslo Prestegjeld i Sogn, som han fik ved Arv, og blev c. 1630 gift med Mette Sørensdatter (Heiberg), en Datter af Foged i Indre Sogns Fogderi Søren Lauritssøn (Heiberg) paa Talle i Lyster og Anna Matsdatter³⁾. Hun blev som Enke 2den Gang gift c. 1636 med Borger i Bergen Bernt Nagell, ved hvilken Leilighed Kroken skal have tabt sine adelige Privilegier⁴⁾. Med Teiste havde Mette Sørensdatter 1 Søn og 2 Døtre⁵⁾.

Jan Jonssøn Teiste førte i sit Segl et adeligt Vaaben — men det var rigtignok ikke den adelige Slægt Teistes. Allerede

¹⁾ L. K. Daa, Tidstavler (Christiania 1874), III. S. 405.

²⁾ S. Birket Smith, Københavns Universitets Matrikel, I. S. 87.

³⁾ Søren Lauritssøn døde før 15 Januar 1655, efterladende Enken Anna Matsdatter og 5 Børn, nemlig foruden de i „Familien Heiberg“ nævnte Børn Sønerne Mads og Anders Sørenssønner.

⁴⁾ Tidstavler, III. S. 405. — Skiftet mellem Mette Sørensdatter og hendes Børn (o: efter hendes 1ste Mand Jan Teiste) blev holdt paa Kroken 29 April 1636. (Indre Sogns Thingbog 24 April 1663).

⁵⁾ Hans K. Heiberg, Familien Heiberg, Stamtavlen.

heri synes at maatte ligge et Bevis for, at han ikke selv har regnet sig for at høre til denne Slægt, om han end førte dens Navn. Som bekjendt var det det adelige Vaaben, der var Kjendemærket for Slægten, medens Familie- eller Slægte-Navnet baade var af en senere Oprindelse og indtil langt ned i det 17de Aarhundrede tildels endog aldeles ikke brugtes. Man har, som bekjendt, derfor ogsaa talrige Exempler paa, at Adelsslægter, der føre forskellige Familienavne, i Virkeligheden ere en og samme Slægt og derfor ogsaa føre samme Vaaben. Derimod er det næsten uden Exempel, at en Adelsslægt ogsaa har taget en anden adelig Slægts Vaaben. — Jan Teiste bruger i Seglet en paa Skraa staaende sort Stige i Sølvfelt og paa Hjelmen to harniskklædte Arme holdende en Tornekranz med en Rose i Midten. Dette Vaaben tilhørte en adelig Slægt, der efter Vaabenet har været kaldt Tornekranz¹⁾ — et Navn Slægten selv dog aldrig benyttede. At Jan Jonssøn ogsaa i Virkeligheden har tilhørt denne Slægt, er saameget sandsynligere, som Kroken først tabte sine adelige Rettigheder ved at komme over i den uadelige Bernt Nagells Eie — eller vistnok snarere allerede derved, at Jan Jonssøn giftede sig med en ufri Kvinde.

Hvad Hr. Johan Mogenssøn Teiste til Fet angaar, da var han ifølge Indskriften paa et Maleri, der tidligere hang i Fets Hovedkirke, men nu beror i Kunstindustrimuseets Samlinger i Christiania, født 6 October 1625 — hvor vides ikke. Han kalder sig rigtignok i sin Ansøgning om Fet Prestekald Christiania sin „fædrene By“²⁾, men det er vel saa langt fra, at dette Udtryk behøver at betyde, at han er født der, at det langt snarere taler derimod, da han uden Tvivl ellers vilde have kaldt Christiania for sin Fødeby. Han blev Alumnus regius i Christiania Latin-skole 4 Mai 1646³⁾ og Student derfra 1647⁴⁾. I 1651 blev han Fjerdelektiehører ved Christiania Skole, ansattes 19 Februar 1658

¹⁾ Lexicon over adelige Familier, II. S. 223.

²⁾ Cancelli-Indlægge 1667 i N. Rigsarchiv.

³⁾ Christiania Bispearchiv 2 A. Nr. 5, S. 255. Han kaldes her blot „Johannes Magni“.

⁴⁾ S. Birket Smith, Københavns Universitets Matrikel, I. S. 207.

som Succentor eller Tolvprest i Christiania, erholdt Bestalling som saadan 25 s. M.¹⁾ og aflagde sin Ed for Biskoppen 5 Marts nestefter²⁾. I denne Stilling forblev han, indtil han under 24 Febr. 1667 udnævntes til Sogneprest til Fet paa Nedre Rome-rike³⁾. Den 20 Juni s. A. blev han ordineret til Embedet i Christiania⁴⁾ og erholdt 1 Febr. 1671 ny Confirmation paa sin Bestalling⁵⁾. Han døde i Fet 1 October 1683⁶⁾.

Ogsaa Hr. Johan Mogenssøn Teiste førte i sit Segl et Vaaben. Men heller ikke han den gamle adelige Slægt Teistes, saaledes at det maa ansees sikkert, at heller ikke Hr. Johan Mogenssøn selv har betragtet sig som hørende til denne Slægt. Vaabenet viser nemlig en Sparre med 3 sex- eller undertiden fem-oddede Stjerner, de to over og den tredie under Sparren samt en lignende Stjerne paa Hjelmen. Dette Vaaben ligner i høi Grad det, som førtes af en liden — adelig? — Slægt, hvis ældste kjendte Medlem var den Knud Pederssøn Skriver, der 1547 blev Kjøbenhavns Universitets Foged paa Knardrup Kloster, 1552 dets Rentemester og 1567 Borgermester i Kjøbenhavn, hvor han døde 1569⁷⁾. Han havde mange Børn, af hvilke de fleste synes at være komne til Norge. Forskjellen mellem det Vaaben, denne Slægt førte og Hr. Johan Mogenssøns bestaar alene deri, at den første har en Rose istedetfor en Stjerne under Sparren. Men da en Rose, navnlig hvor den gjengives med sine spidse Dækblade, ofte i Aftrykket vil faa stor Lighed med en Stjerne, er der neppe Grund til ganske at betvivle Muligheden af, at Stjernen alene ved en Misforstaaelse kan være kommen ind i Presteslægten Teistes Vaaben.

Hr. Johan Mogenssøn var (ifølge Indskriften paa Epitafiet) i 30 Aar (altsaa fra 1653) gift med Karen Knudsdatter, født

¹⁾ Christiania Bispearchiv, 2 h. Nr. 7, S. 52, i N. Rigsarchiv.

²⁾ Ibid. 2 c.

³⁾ Aabne Breve 1667 i N. Rigsarchiv.

⁴⁾ Christiania Bispearchiv, 2 c.

⁵⁾ Confirmationsbestallinger 1671.

⁶⁾ Epitafiet i Kunstindustrimuseet; jfr. Personalh. Tidsskrift, 2 R. IV. S. 209.

⁷⁾ H. Rørdam, Kjøbenhavns Universitets Historie, I. S. 654 ff. Ny Kirkehist. Saml., III. 658—66, 846, O. Nielsen, Kjøbenhavns Hist. og Beskrivelse III. I. S. 186 f

1ste Januar 1623. Hun levede endnu 1700 hos Sønnen i Fet, men maa være død i dette eller det følgende Aar¹⁾. Hun overlevede saaledes i mange Aar Manden, med hvem hun efter Epitafiet skal have havt 8 Sønner og 1 Datter. Paa det nævnte Maleri findes Hr. Johan Teiste afbildet med sin Hustru og samtlige 9 Børn, af hvilke den ældste Søn sees at være Prest og den yngste en Pige. Ved Forældrenes Fødder ligge to smaa Børn i Ligsvøb. Epitafiet er vistnok bekostet og opsat af Enken, da hendes Dødsaar ei findes angivet i Indskriften, hvor der er en aaben Plads, hvor den senere kunde tilføies, hvad der imidlertid ei er skeet.

Af Johan Teistes Børn kjendes følgende: 1) Et Barn, begravet i Christiania 30 April 1654²⁾. 2) Mogens, døbt i Christiania 13 Juli 1655²⁾. Han blev Student fra Christiania Skole 20 Juli 1674³⁾; tog Baccalaurgraden 6 Juni 1677³⁾, blev 17 Novbr. 1680 personel Capellan hos Faderen i Fet og aflagde Ed som saadan 6 Juni 1681⁴⁾ efter at han 12 Marts næstfør havde erholdt kgl. Confirmation paa sit Embede med Ret til at succedere Faderen, naar han afgik ved Døden eller Embedet paa anden Maade blev ledigt⁵⁾. Da Faderen døde 1683 erholdt han 16 October s. A.⁵⁾ Udnævnelse som Sogneprest til Fet. I 1699 blev han tillige Provst i Nedre Romerikes Provsti og døde i Embedet i Mai 1715⁶⁾. Han blev 30 Novbr. 1681 i Christiania gift med Abigael Kinck, født i Christiania 7 Novbr. 1658 (døbt

¹⁾ Nedre Romerikes Fogedregnskaber 1700—1701 i N. Rigsarchiv.

²⁾ Christiania Kirkebog 1648—1704. Om dette er Hr. Johan Teistes Barn kan dog maaske være tvivlsomt. I Kirkebogen kaldes det blot „Johan Mogenssøns Barn“ og efter Epitafiet skulde blot 2 Børn være døde, nemlig 3 og 4 ovenfor. Det tør dog være muligt, at dette Barn ikke er regnet med, da det ikke findes døbt i Christiania og saaledes vistnok maa have været dødfødt eller kun ganske faa Timer eller Dage gammelt, da det døde. Da Johan Teiste og Kone efter Epitafiet vare gifte i 30 Aar eller fra 1653, vilde det i alle Fald ikke være noget til Hinder for at Barnet er deres.

³⁾ S. Birket Smith, Københavns Universitets Matrikel, II. S. 47 og 71.

⁴⁾ Christiania Bispearchiv 2 c.

⁵⁾ Aabne Breve 1681 og 1683 i N. Rigsarchiv.

⁶⁾ Klokker B. Svendsens (haandskrevne) Biografiske Oplysninger om Geistligheden i Christiania og Hamar Stifter. (Manusc. paa Universitetsbibliotheket i Christiania).

12 Decbr. s. A.), † der 2 October 1728 (begr. 12 s. M.), Datter af Kjøbmand Peder Matssøn Kinck og Anna Mortensdatter, der senere egtede Raadmand Peder Nilssøn Leuch¹⁾. Med hende havde han mange Børn²⁾, af hvilke den ældste Søn Peder Kinck, opkaldt efter Morfaderen, beholdt dennes Familienavn som sit eget, og en anden Søn Jacob Teiste blev Handelsmand i Christiania og Fader til den foran nævnte Amtmand i Nordre Bergenhus Amt Mogens Teiste (døbt i Christiania 19 Novbr. 1725, † i Kjøbenhavn 1791). 3) Sevald, døbt i Christiania 2 Febr. 1657, begr. der 24 Juni s. A.³⁾. 4) Sevald, døbt i Christiania 31 Marts 1659, begr. der 20 Januar 1667³⁾. 5) Helle, døbt i Christiania 16 Febr. 1660³⁾. Det var vel den „Elias Johannis Teiste“, der 15 Juli 1682 blev Student fra Slagelse lærde Skole⁴⁾. „Student“ Helle Teiste levede endnu 1701 — som det synes ugift — hos Broderen i Fet⁵⁾. Han var i ethvert Fald død før 1709 uden at efterlade Børn, da han ei nævnes som Arving

¹⁾ Christiania Kirkebøger 1648—1704 og 1705—1730.

²⁾ Børnene vare: 1) Anna, født i Fet c. 1682, gift med Tøger Wegersløf, Kjøbmand i London, uden Børn. 2) Karen, født i Fet c. 1684; † 5 Novbr. 1749, gift med Sogneprest til Vestby Paul Røder, født i Christiania 1680 (døbt 9 Juli s. A.), † i Vestby 19 Marts 1733, Søn af Instrumentist i Christiania Peder Paulssøn Røder og Dorthea Mortensdatter Sand. 3) Maren, født i Fet 25 Marts 1686, † i Hitterdal 8 Decbr. 1743 (begr. 17 s. M.); gift i Fet 12 Febr. 1721 (efter Kongebrev) med Sogneprest til Hitterdal Hr. Nils Coch. 4) Johan, f. i Fet c. 1688; vel Student Johannes Teiste, 21 A. gl., der indskreves ved Kjøbenhavns Universitet 13 Juli 1709, dimitteret fra Christiania Skole. Han døde ugift i Christiania 1738 (begr. 14 Novbr. s. A.), 50 A. gl. 5) Peder Kinck, født i Fet c. 1690; blev 18 A. gl. Student fra Christiania Skole sammen med Broderen 13 Juli 1709. Blev Provst i Nedre Romerikes Provsti og var Sogneprest til Enebak fra 1719—1751, da han tog Afsked, † 1757 i Fredriksstad. Gift med Sara Sæby, † 18 Sept. 1763, Datter af Sogneprest i Fredriksstad Christen Christenssøn S. og Wibike Lauritsdatter Dahl. 1 Søn. 6) Nils, født i Fet c. 1693, † i Fredrikstad ugift 1764 (begr. 14 Decbr. s. A.), Kjøbmand. 7) Jacob, født i Fet c. 1696, † i Christiania 1753 (begr. 21 Novbr. s. A.) „60 A. gl.“, Kjøbmand. Gift i Christiania 15 Mai 1725 (efter Kongebrev) med Anna Beate Løchstør, † i Christiania 1736 (begr. 10 Febr. s. A.) 33 A. gl., Enke efter Andreas Ørtlein. 8) Mogens, født i Fet c. 1699, † ugift i Christiania 1736 (begr. 24 Dcbr. s. A.) 36 A. gl., Kjøbmand i Christiania.

³⁾ Christiania Kirkebog 1648—1704.

⁴⁾ S. Birket Smith, Kjøbenhavns Universitets Matrikel, II. S 115.

⁵⁾ Folketællingen 1701, Nedre Romerike.

efter sin da afdøde ugifte Broder Hans Teiste i Bergen. 6) Hans, døbt i Christiania 31 Marts 1662¹⁾. Han maa være den Hans Teiste „født i Christiania“, der 11 April 1687 tog Borgerskab i Bergen²⁾, hvor han 11 Januar 1698 blev Notarius publicus³⁾. I Aarene 1702—1704 var han tillige const. Sorenskriver i Nordhordland og døde ugift i Bergen 13 October 1709, da Skiftet efter ham holdtes 29 Novbr. s. A. Hans eneste Arvinger vare Brødrene Mogens og Knud Teiste⁴⁾, hvorfor alle hans andre Sødskende da maa have været døde uden at efterlade Børn.

¹⁾ Christiania Kirkebog 1648—1704 i N. Rigsarchiv.

²⁾ N. Nicolaysen, Bergens Borgerbog, S. 113.

³⁾ Norske Aabne Breve 1698 i N. Rigsarchiv.

⁴⁾ Bergens Byes Skifteprotokol 1709 (Uddrag ved J. W. Blich i Norsk Rigsarchiv). Da der ved hans Død i 1709 kun nævnes 2 Arvinger, nemlig Brødrene Hr. Mogens Johanssøn og Helle Teiste (der døde ugift), kan den Johannes Theiste, der først forekommer i Christiania, senere var bosat paa Ryen i Skedsmo og endelig som Bestyrer af Anker og Wærns Sagbrug paa Moss, hvor han døde 1761 (begr. 15 Novbr. s. A.) ikke være nogen Søn eller Sønnesøn af Hr. Johan Mogenssøn Teiste til Fet. Han kan derfor muligens være Sønnesøn af Hr. Johannes Lauritsøn Teiste til Eidanger. Johannes Theiste jun., var gift 3 Gange: 1) 14 Novbr. 1719 i Fet med Elen Clausdatter, † paa Ryen i Skedsmo Foraaret 1736, Datter af Claus Pederssøn i Lille-Strøm og Kirsten Samuelsdatter. Efter hende sad Manden i uskiftet Bo ifølge kgl. Bevil. af 6 April s. A., indtil han 16 Januar det følgende Aar holdt Skifte efter hende og derefter 2) 31 Januar 1737 i Oslo (viet i Hospitals Kirken) egtede Kirsten Andersdatter Rør, begr. i Skedsmo 25 Mai 1742. 3) 25 Juni 1752 paa Moss egtede han derefter Anne Helene Olsdatter Nachschow, † paa Moss 4 Juni 1765 som Enke. I 1ste Egteskab havde Johannes Theiste 8 Børn, med sin 2den Hustru 2 Børn, der døde smaa og i sit 3die Egteskab 6 Børn. Børnene vare: 1) Karen, døbt i Christiania 24 Febr. 1720, † ung. 2) Claus, døbt i Christiania 17 Sept. 1721; vel „Barn“ begr. der i 1724. 3) Mogens, døbt i Christiania 13 Juli 1723; han var først Corporal og blev senere Visiteur i Molde. 4) Kirsten, døbt i Christiania 25 Mai 1725, † ugift i Fredriksstad 1777. 5) Cathrine Hermine, døbt i Rellingen 19 Febr. 1727; gift i Akerhus Slotsk. 10 Febr. 1763 med Christian Knudsøn Barhaug. 6) Karen, begr. 3 D. gl. i Skedsmo 5 April 1727. 7) Karen, født i Skedsmo c. 1728. 7) Hans, f. i Skedsmo c. 1730; var først Corporal, blev senere Visiteur i Larkollen, † der 25 Novbr. 1797. 8) Anne Adeluds, født i Skedsmo c. 1733, ugift. 9) Caspar Herman, døbt i Skedsmo Dom. inter Fest. Nat. et circ. (c: 28 Decbr.) 1738, begr. der 14 Mai 1739. 10) Maren, døbt i Skedsmo Dom. 4 p. Tri. 1741, begr. der 8 April 1743, 2 A. gl. 11) Eilert Michael, døbt paa Moss 25 Juni 1752, begr. der 6 Juli 1754. 12) Elen Kirstine, døbt paa Moss 20 Sept. 1755, begr. der 10 Oct. 1758. 13) Fredrik Christian, døbt paa Moss 7 Marts

7) Johan, døbt i Christiania 20 Novbr. 1663¹⁾. Han blev sammen med Broderen Helle 15 Juli 1682 Student fra Slagelse Skole²⁾ og levede endnu 1693. Han maa imidlertid være afgaaet ved Døden før 1709 uden at efterlade Børn, da han ei nævnes paa Skiftet efter Broderen Hans. 8) Knud, døbt i Christiania 5 Febr. 1665¹⁾, begravet der 12 Sept. 1718, ugift. Han blev Student fra Helsingørs Skole 28 Aug. 1685²⁾ og var endnu ved sin Død „Studiosus“.

Om Hr. Johannes (eller Johan) Lauritssøn Teiste (Johannis Laurentii Teistius) vides ikke meget. Han blev Student fra Christiania Skole 11 Juni 1637³⁾ og maa saaledes være født c. 1617 uden Tvivl i Norge, siden han ved Immatrikuleringen udtrykkeelig kaldes „Norvagus“. Han aflagde Ed som Capellan til Eidanger 27 April 1643 og som Sogneprest der Allehelgensdag (d: 1 Novbr.) 1648⁴⁾. I dette Embede døde han 8 Juli 1670. Han var gift med en Datter af Tolderen Peter Walther, men om der af dette Egteskab var Børn vides ikke.

Johan Lauritssøn Teiste bruger et Segl, der aabenbart er selvlavet. Han fører i Skjoldet et Hjerter med to Cherubvinger. Derimod har han som Hjelmtegn en Teiste, vistnok hentet fra den adelige Familie Teistes Vaaben.

Af hvad der saaledes er oplyst, fremgaar det, at samtlige foran nævnte Personer af Navnet Teiste, fra hvem nulevende Slægter af dette Navn kunne nedstamme, ere fødte i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede: Jan Jonsson c. 1606, Johannes Lauritssøn c. 1617 og Johan Mogenssøn i 1625. Da de ogsaa alle bære det samme Fornavn (Jan, Johan, Johannes), kan det ligge nær at antage, at ogsaa samtlige have faaet dette efter en og samme Person. Hvis det derfor kunde paavises, at den

---

1757, begr. der 17 Oct. 1758. 14) Birgitte Elisabeth, døbt paa Moss 21 Sept. 1758, begr. der 26 Juni 1762. 15) Johannes og 16) Ulrik.

¹⁾ Christiania Kirkebøger 1648—1704 og 1704—32.

²⁾ S. Birket Smith, Københavns Universitets Matrikel, II. S. 142.

³⁾ S. Birket Smith, Københavns Universitets Matrikel, I. S. 138. Naar han benytter Latin underskriver han altid „Johannes“. men ellers skriver han „Johan Teiste“. Matrikelen har feilagtigt „Tristius“.

⁴⁾ Christiania Bispearchiv 2 c.

adelige Slægt Teiste i den sidste Halvdel af det 16de eller i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede har knyttet saadanne Familieforbindinger med andre — adelige eller borgerlige Slægter — helst uden eget Familienavn — at det bliver forklarligt, at Navnet Teiste kan være optaget af disse indgiftede Slægter, er det allerede meget rimeligt, at man har fundet den rette Vei til Løsningen af Spørgsmaalet. Det er og har altid været den sedvanlige Maade, hvorpaa et Familienavn er overført fra en Slægt til en anden, at en Dattersøn eller længere ude Beslægtet har optaget sin Morfaders eller dennes Faders Familienavn, hvad der ved talrige Exempler fra Fortiden let lader sig bevise, og dette gjælder ikke blot borgerlige Slægter. Ogsaa adelige Familiers Slægtsnavne ere vistnok ofte paa denne Maade overførte ikke blot til andre adelige, men lige saa hyppigt ogsaa til borgerlige Slægter. Der stillede sig i saa Henseende neppe synderlige Vanskeligheder i Veien fra vedkommende adelige Slægts Side. Thi for denne var, som tidligere bemærket, Vaabenet — det adelige Skjold — Slægtens egentlige Kjendemærke, medens *Familienavnet* kun var af en megen secundær Interesse. Dette kan ogsaa alene forklare, at adelige Slægtsnavne saa overordentlig hyppigt bæres ogsaa af borgerlige Slægter.

Hvad man kjender til den adelige Slægt Teistes Genealogi er desværre ikke meget. Det er imidlertid heller ikke nødvendigt for denne Undersøgelse at gaa synderligt langt tilbage i Tiden og vi kunne derfor begynde med Jon (Olufssøn) Teiste til Bjelland, en Søn af Oluf Teiste d. æ. til Bjelland og Kirstine Skak, der skrives til Kaupanger i Sogn. I 1525 var han Erkebisp Olufs Ombudsmand i Bergen¹⁾, 1531 hans Kjøgemester²⁾ og levede endnu 1547³⁾, men var død 1562⁴⁾. Det er uden Tvivl denne Jon Teiste, der fra 1549—1555 var forlenet med Andenes Len⁵⁾, og formodentlig ogsaa den Væbner Jon Teiste,

---

¹⁾ Dipl. Norv., VII. S. 654, 670 og 680.

²⁾ Ibid. S. 731 og 739.

³⁾ Ibid. XII. S. 757.

⁴⁾ Norske Magasin, I. S. 209.

⁵⁾ Norske Rigs-Registanter, I. S. 117 og 181.

der 1536 fra Sørum udstedte sit Hyldningsbrev til Christian III¹⁾. Formodentlig er han død før 20 Februar 1555, da Andenes Len dette Aar blev givet til Nils Trolle²⁾. Han var gift med Anna Kruckow, en Datter af Hans Kruckow til Kroken, der bragte denne Eiendom til Jon Teiste³⁾. Med hende, der nævnes 1535⁴⁾ og endnu levede 1598⁵⁾, men var død 1606⁶⁾, havde Jon Teiste flere Børn. Efter Mandens Død blev hun — vistnok c. 1561 — 2den Gang gift med Anders Nilsson, der førte Familien Tornekrands's Vaaben, hvorfor han ogsaa 1598 kaldes „erlig og velbyrdig Mand“⁷⁾ og saaledes utvivlsomt har været af Adel, hvad ogsaa Absalon Pederssøn udtrykkelig siger at han var⁸⁾. Han nævnes allerede 1562⁹⁾ som Beboer af Kroken, hvor han ogsaa residerede, da han 4 October 1565 fik Brev paa Dale Skibrede i Sogn mod at være Lensmanden paa Bergenhus hørig og mod aarlig at betale slig Afgift og gjøre slig Tjeneste, Tynge og Besværing, som Erik Rosenkrands paalagde ham¹⁰⁾. Den 10 Sept. 1568 fik han Fornylse paa denne Forlening for saadan aarlig Afgift, som det Brev formelder Hr. Jørgen Lykke og Bjørn Anderssøn paa Kongens Vegne havde givet ham, ligesom han eftergaves de 2 Aars Afgift, af samme Prestegjeld, hvormed han stod til Rest „efterdi vi forfare“, som det heder: „at han troligen har ladet sig bruge udi vor og Rigens Tjeneste og imod vore og

1) Dipl. Norv., II. S. 828.

2) Norske Rigs-Registanter, I. S. 181.

3) Danmarks Adels Aarbog 1900, S. 214 f. Ogsaa Hans Kruckows Fader Hans Kruckow siges at have eiet Kroken. Dette er imidlertid vistnok tvivlsomt. I en Herredagsdom af 10 Juli 1599 (Norske Herredags-Dombøger, I. R. V. S. 100 f.) heder det, at Kroken „er hans Hustrues Moders (o: Anna Kruckows *Moders*) rette Odel og Eiendom“ og senere at det skulde være hans Hustrues Forældre „solgt og tilkommet“. Man skulde derfor næsten tro, at Hans Kruckow har faaet Kroken med en af sine Hustruer og ikke arvet den efter Faderen.

4) Danmarks Adels Aarbog for 1900, S. 214.

5) Bergens Bythingsprotokol 1598.

6) Norske Herredags-Dombog for 1607.

7) Norske Herredags-Dombøger, V. S. 100.

8) Norske Magasin, I. S. 310.

9) Dipl. Norveg., V. S. 850.

10) Norske Rigs-Registanter, I. S. 470.

Rigens Fiender¹⁾). Allerede 27 Mai 1570 mistede han igjen denne Forlening, der efter Absalon Pederssøn rentede „heden wid it hundrit daler“²⁾ hvilken Forlening gaves Otto Galskytt³⁾). Man kunde derfor tro, at Anders Nilssøn da var død, men det kan dog ei have været Tilfældet, da han endnu nævnes i Live 1594⁴⁾).

Af sit Egteskab med Anna Kruckow havde Anders Nilssøn kun en eneste Søn Jon — øiensynlig opkaldt efter hendes første Mand Jon Teiste til Bjelland. Dette fremgaar med fuld Sikkerhed af et Par Herredagsdomme, som vi derfor nedenfor nærmere skulle se paa.

Under 3 August 1607 havde Jens Bjelke til Østeraat som Fuldmægtig for velbyrdig Fru Øllegaard, afgangne Jon Anderssons Efterlevende i Kroken, stævnet Lagmanden i Bergen Jacob Jørgenssøn og hans Meddommere for en Dom, de i 1606 havde afsagt mellem nævnte Jon Anderssøn og Hans Olufssøn Teiste, Foged paa Halsnø Kloster og i Hardanger, hvorved de havde kjendt for Ret, at Hans Teiste som en *Sønnesøn* af afg. Hustru Anna Kruckow skulde gaa i Arv efter sin *Farmoder* lige med hans *Farbroder* „sammøder“ forne Jon Anderssøn, til hvilken Arv denne mente sig at være nærmest, da Arven var falden nogle Aar før den nye Lovbog blev „transfereret, oplæst eller forkyndt der udi Riget“, Da Jon Anderssøn imidlertid trods tvende Forbudsbreve af Befalingsmanden paa Bergenhus Laurits Kruse til Snedstrup paa Kongens Vegne „havde indfløt udi afgangne Hustru Anna Kruchows Bo“ og uden Registrering taget i Besiddelse hele Arven baade i Løsøre og Jordegods uden noget Skifte, var han ved Lagthingsdommen idømt Bøder til Kongen og derhos dømt til at holde Skifte med sine Medarvinger efter afg. Anna Kruckow og endelig var Hans Teiste og dennes Sødskende erklæret for at være rette Medarvinger i Anna Kruckows Bo og kjendt berettigede til at tage den Arvelod, som deres

1) Norske Rigs-Registranter, I. S. 606.

2) Norske Magasin, I. S. 417.

3) Norske Rigs Registranter, I. S. 655.

4) Bergens Bythingsprotokol 1594 (Afskrift i det norske Rigsarchiv).

Fader i saa Maade kunde tilfalde. Denne Dom blev ogsaa stadfæstet af Herredagen¹⁾.

Ifølge en senere Herredagsdom af 30 Juli 1622 havde Simen Nilssøn paa Kroken, Foged i Sogn, nægtet at betale Otto Bildt eller hans Arvinger Landskyld af 2 Løber i Ytre Kroken, der i 1612 var denne pantsat af velbyrdig Hans Teiste til Bjelland, fordi dennes Søster Elsebe Teiste havde nedlagt Forbud derimod, da en Del af Kroken var hendes, uagtet saavel Simen Nilssøn selv som dennes Formand salig Peder Frost tidligere havde betalt Otto Bildt og hans Arvinger Landskylden af den halve Gaard, der var 6 $\frac{1}{2}$ Løber. Under Sagen blev der fremlagt et Skiftebrev, dat. Kroken 19 Decbr. 1607 „mellem erlig og velbyrdig Mand Hans Teiste til Bjelland saa og erlig og velagt Mand Johan Anderssøn Raadmand i Bergen samt velagt Mand Carsten Jonssøn til Førede, som ere Medarvinger efter s(alig) Hustru Anna Kruckow, deres *Fadermoder* og *Modermoder* paa den ene og erlig, velbyrdig Fru Øllegaard Pedersdatter i Fuldmagt paa sit kjære Barns Vegne, som er en Medarving efter sin salig Fader Jon Anderssøn baade efter sin *Farfader* Anders Nilssøn og sin *Farmoder* Hustru Anna Kruckow paa den anden Part, anlangende hvis Odelsgoods, saavel som Sølv, Kobber, Tin, Messing og Sengeklæder, som tompes og faldt efter forn^e Anders Nilssøn og Hustru Anna Kruckow, desligeste Fæ og Kvæg, Bo og Boskab, i hvad somhelst og det haver været“²⁾. Ved Skiftet faldt der af Hovedgaarden Ytre Kroken 6 $\frac{1}{2}$ Løb paa Hans Teistes Part, 7 (?: 6 $\frac{1}{2}$?) Løb paa Fru Øllegaards Søns Part og i Indre Kroken — der tidligere skal have udgjort en Del af den samlede Eiendom — paa Hans Teistes Part $\frac{1}{2}$ Løb, paa Fru Øllegaards Søns Part $\frac{1}{2}$ Løb og som Fjerdingsgave paa Fru Øllegaards egen Part 2 Løber 2 Mæler. Desuden erholdt ogsaa Carsten Jonssøn $\frac{1}{2}$ Løb 2 Mæler i Indre Kroken. Under 12 Januar 1612 pantsatte imidlertid Hans Teiste 7 Løber (hvilket dog alene var

¹⁾ Norske Herredagsdombog for 1607 (Afskrift af Prof. Fr. Brandt paa Christiania Universitetsbibliothek, Manscr. Nr. 775. 4to).

²⁾ Norske Herredags Dombøger 1622. (Prof. Brandts Afskrift i Universitetets Manuskriptsamling).

en Skrivfeil for $6\frac{1}{2}$ Løber) i Ytre Kroken til Otto Bildt og hans Hustru Inger Jespersdatter for 400 Rdl., men afgav senere den 1 Marts s. A. en Erklæring om at Pantsættelsen ei omfattede de 2 Løbs Leie i Ytre Kroken, som egentlig tilhørte hans Søster Elsebe Teiste og hendes Mand Claus Berg til Ormegaard. Ved Dommen blev det imidlertid afgjort, at Simen Nilssøn ingen Ret havde havt til at nægte Landskylden af den pantsatte Del, da Elsebe Teiste ikke paa Skiftet var udlagt nogen Del i Kroken og hun ei heller inden lovbestedte Tid havde paaanket Skiftet. Hvis Simen Nilssøn herved var forurettet af Hans Teiste, fik han søge denne¹⁾.

Den i de foranstaaende Herredagsdomme nævnte Jon Andersson paa Kroken, der var død før August 1607, kaldes i flere Kongebreve Jon Andersson *Teiste*. Den 8 Aug. 1607 fik saaledes Nils Wind Befaling til at beskikke Fru Øllegaard Pedersdatter afgangne Jon Teistes efterladendes Hustru en Værge i Anledning af det Skifte, der ifølge Herredagsdommen af 1607 skulde holdes mellem hende og hendes Medarvinger²⁾. Ligeledes fik Gjøde Pederssøn paa Kopanger 18 April 1636 Bevilling til at være fri og utiltalt for et Drab, som han i 1607 havde begaaet, idet han havde „skudt en Skaatspistol løs“ med den Følge at nogle af Haglene mod hans Villie skal være „kommen udi Hovedet paa en ved Navn Jon Andersson *Teiste*“, der nogen Tid derefter afgik ved Døden. Dog var Gjøde Pederssøn forinden bleven forligt med ham, fordi det var skeet af Vaade og derhos led Jon Teiste ogsaa af anden Sygdom „som mere haver været Aarsag i hans Død end den Skade, han havde af samme Hagel“³⁾. At Gjøde Pederssøn var saa ganske uskyldig i Drabet, som han vilde gjøre det til, kan dog vistnok betvivles. At han maa have været en temmelig voldsom Mand, synes i alle Fald at fremgaa af, at Jon Teiste ikke var den eneste, han begik Drab paa. Thi ogsaa under 21 Juni 1609 fik han kgl. Efter-

¹⁾ Norske Herredagsdomme 1622. (Afskrift af Prof. F. Brandt paa Christiania Universitetsbibliothek, Mscr.)

²⁾ Norske Rigs-Registanter, IV. S. 225.

³⁾ Norske Rigs-Registanter, VII. 210, cfr. VIII. S. 118.

ladelse for at have taget Livet af en Garp ved Navn Herman Bolt fra Bremen, da han havde betalt Bøder til Kongen og tilfredsstillet Sagvolderen efter den faldne Doms Indhold¹⁾. Han var ogsaa beskyldt for andre grove Forbrydelser, Underslæb, Bedrageri og m. m., hvorfor han blev dømt fra sin Fogedbestilling og hans Gods konfiskeret²⁾. Senere erholdt han vistnok kgl. Opreisning, idet det udtrykkelig erklæredes, at de gjorte Beskyldninger „høiere skal være for os opsmutzet, end som de udi sig selv skal have været“³⁾, hvorfor han ogsaa fik alt sit konfiskerede Gods tilbage⁴⁾, men det kan dog neppe antages, at den faldne Dom har været saa ganske ugrundet. At han var grundig forhadt i Sogn, synes i alle Fald at fremgaa af, at 3 Bønder endog leiede „en Kompan“ til at skyde ham ihjel, hvilket dog ei lykkedes, medens „Kompanen“ herfor blev dømt fra sin Hals og Bønderne til Bremerholm⁵⁾.

Efter hvad der forhen er oplyst om den adelige Slægt Teiste, kan der altsaa nu opstilles følgende Oversigtstavle over de her omhandlede Led af Slægten.

Anna (Hansdatter) Kruckow, † c. 1602. * 1) Jon (Olufssøn) Teiste til Bjelland, † c. 1555. (3 B.) 2) (c. 1561) Anders Nilssøn (Tornekrands)⁶⁾ † efter 1594. (1 Søn).

1.	1.	1.	2.
Oluf Teiste til Bjelland * Maren Rustung.	Karen Teiste * 1) (c. 1561) Anders [Christenssøn Skrifer, Børgmester i Bergen] 1 S. [2) Henrik Mund til Iden, † 1600, u. B.] ⁷⁾	(Gurun) Teiste, * Jørgen (Pederssøn, Staur?)	Jon Anderssøn „Teiste“ til Kroken, † 1607. * 1) (1593) Cecilia Akselsd. Gyntelberg ⁸⁾ . u. B. 2) Øllegaard Pedersd. (* 2) Peder Frost, 3) Simen Nilssøn). 1 S.
Hans Teiste til Bjelland * Brynhilde Benkestok.	Elsebe Teiste * Kanniken Claus Berg.	Johan Anderssøn, Raadmand i Bergen.	Jan Jonssøn „Teiste“ til Kroken.
		Maren Jørgensdtr. * Carsten Jonssøn til Førede ⁹⁾ .	

¹⁾ Norske Rigs-Registanter, IV. S. 320, jfr. VIII. S. 118.

²⁾ Norske Rigs-Registanter, IV. S. 391 ff., 412 ff. og 519.

³⁾ Norske Rigs-Registanter, V. S. 635 f.

⁴⁾ Norske Rigs-Registanter, VI. S. 40.

⁵⁾ Norske Rigs-Registanter, VII. S. 399 og 536.

⁶⁾ Danmarks Adels Aarbog for 1900, S. 215.

⁷⁾ Norske Rigs-Registanter, III. S. 39, 616 og 666.

⁸⁾ Norske Samlinger, I. S. 266.

⁹⁾ At det var paa Hustruens og ikke paa sin egen Side at Carsten Jonssøn paa Førede var Arving efter Anna Kruckow fremgaa af Indre Sogn Thing-

Foruden Sønnen Hans og de to her omhandlede Døtre angives Jon Teiste til Bjelland at have havt flere Børn; men de kunne i saa Fald neppe *alle* have været af Egteskabet med Anna Kruckow, da de ei nævnes paa Skiftet efter hende. Sandsynligvis har dog Sønnen Fin Teiste, der allerede døde 1570 — altsaa længe før Moderen — ved at falde ud over et Fjeld — uden Tvivl ugift¹⁾ — været af dette Egteskab, ligesom Datteren Guren Jonsdatter Teiste, der udtrykkelig kaldes Søsterdatter af Jørgen Kruckow til Tjerne²⁾, ogsaa maa have været Anna Kruckows Datter og derfor sandsynligvis har været den Datter af Jon Teiste, der var Moder til Carsten Jonssøns Hustru Maren Jørgensdatter. I saa Fald maa dog hendes Egteskab med Lagmanden i Trondhjem Jørgen Pederssøn (Staur) kun have været velsignet med denne ene Datter. Gurun Jonsdatter var død før 1588. Thi ifølge en Herredagsdom af 1604³⁾ havde Nils Bille til Ravnholt 13 Juli d. A. indstævnet Jon Anderssøn paa Eyck (vel Eg i Kvinnherred)⁴⁾ for noget Gods i Hafslo Sogn, som for Gjæld var udlagt Nils Bille 1588 efter salig Hustru Gurun Jonsdatter Teiste, fordum Lagmands Hustru udi Trondhjem, hvilket han beviste med det af hendes afg. Husbonde Jørgen Pederssøn udgivne Brev og med Skiftebrevet efter Gurun Jonsdatter, hvilket Gods han formente at Jon Anderssøn uden Lov og Dom tilholdt sig. Da Jon Anderssøn imidlertid oplyste, at

---

bog 1650, f. 53, hvor der under en Sag om Fet Gods i Hafslo blev fremlagt et Kjøbebrev fra Carsten Jonssøn paa 2 Løbs Leie i Fet, som han haver solgt til hans *Hustrues Moders Broderdatter* Fru Elsebe Teiste og hendes Mand Hr. Claus Berg til Ormegaard, Cannik og Cantor i Oslo Domkirke, dat. Førde den 20 Sept. 1608. Brevet var underskrevet og medforseglet af Carsten Jonssøns Hustru Maren Jørgensdatter og hans 2 Sønner Jon Randal og Jørgen Randal.

¹⁾ Norske Magasin, I. S. 374.

²⁾ Se Danmarks Adels Aarbog for 1900, S. 215.

³⁾ Norske Herredags-Dombøger, VI. S. 32 f.

⁴⁾ Det maa vistnok være Jon Anderssøn Teiste til Kroken. Naar en Jon Teiste til Eg i Kvinnherred angives for at være Søn af Jon Teiste til Bjelland, beroer vel dette blot paa en Misforstaaelse. Se ogsaa Norske Herredagsdombøger, 1 R. VI. 32 f. og S. 38 f., hvoraf det med Bestemthed fremgaar, at Jon Teiste til Eg og Jon Anderssøn paa Kroken er en og samme Person.

det pantsatte Gods aldrig havde været i hans Eie, blev han frikjendt. Vistnok efterlod Jørgen Pederssøn (Staur) sig flere andre Børn, der i 1592 angives at være Peder, Johan og Carsten Jørgenssønner og Elsebe Jørgensdatter¹⁾, men disse Børn kunne jo godt være af et tidligere Egteskab, da det maa antages, at Lagmanden Jørgen Pederssøn (Staur) har været gift mere end den ene Gang, med Guren Jonsdatter. Han kan dog vistnok ikke være identisk med den Jørgen Pederssøn (Staur) til Nervig, der (i 1561) var gift med Bodil Pallesdatter Splid²⁾. Men det er uden Tvivl rigtigt, at det er sidstnævnte Jørgen Pederssøn (Staur), der 2den Gang blev gift med Margrethe Christophersdatter Rustung, med hvem man skulde antage at han kunde have faaet Gaarden Onareim i Tysnes Prestegjeld i Søndhordland, hvortil han i Ahnetavler findes skrevet. Det maa dog alene beroe paa en Misforstaaelse at Jørgen Pederssøn Staur nogensinde har eiet Onareim. Thi den Jørgen Pederssøn, der eiede Onareim var *ikke* af Slægten Staur men en ganske anden Mand med samme Navn. Onareim tilhørte nemlig i det fjortende Aarhundrede Gyrid Hallbjørnsdatter, der i 1403 var Enke efter Jorund Arnessøn³⁾. Fra hende kom Gaarden til hendes Slægting Jardar Bonde paa Malkenes, hvis Søn Stein Jardarssøn bragte Gaarden til sin Søn Anders Steinssøn, fra hvem den kom til Sønnesønnen Ivar paa Onareim. Da han døde uden Børn opstod der Tvist om Gaarden mellem Ivars Moders Broderbørn og hans Frillesøsters Dattersønner Jørgen og Svein Pederssønner. Ved Lagthingsdom af 20 Juni 1543 blev Onareim tildømt Brodersønnen Johan (Juan), dog som det synes saaledes, at Jørgen og Svein Pederssønner skulde have Ret til at indløse de Eiendomme, der vare tilfaldne Ivar fra hans fædrene Slægt⁴⁾. Enten Dommen senere er bleven underkjendt eller Brødrene igjen har indløst Eiendommen kjendes ikke. Men Onareim var senere i Jørgen Pederssøns Eie, og blev efter hans Død paa Skiftet efter hans Enke Anna 1580 udlagt

¹⁾ Norske Rigs-Registrarer, III. S. 263 f.

²⁾ Danmarks Adels Aarbog for 1892, S. 133.

³⁾ Dipl. Norv. I. S. 323, II. S. 437 og IV. 567.

⁴⁾ Norske Magasin, I. S. 579 f.

Sønnen Hans Jørgenssøn¹⁾, efter hvem den tilfaldt Børnene Peder Hanssøn, Anders Hanssøn m. fl., der ved Skjøde af 20 Mai 1632 igjen solgte den til Berthel Lauritssøn (Hørbye) til Hatteberg²⁾. Fra ham kom den senere til Anders Mouatt og Ludvig Rosenkrands³⁾. At den ovenfor omhandlede Jørgen Pederssøn paa Onareim, hvis Enke hed Anna, ikke kan være Jørgen Pederssøn Staur følger ikke blot deraf, at Sidstnævntes Enke hed Margrethe Christophersdatter Rustung og senere 2den Gang (efter 1565) egtede Amund Lauritssøn Dahl til Sandvigen, der levede 1565⁴⁾ og sandsynligvis endnu 1570⁵⁾, men formodentlig maa være død omtrent paa denne Tid, i alle Fald før 1578⁶⁾, men ogsaa deraf, at Jørgen Pederssøns Søn Hans Jørgenssøn paa Onareim var gift med Hustru Botilde Jørgensdatter⁷⁾, hvis Moder udtrykkelig siges at være Margrethe Rustung⁸⁾ og saaledes utvivlsomt maa være en Datter af hendes 1ste Egteskab med Jørgen Pederssøn Staur og følgelig Halvsøster af Christopher Amundssøn Dahl til Sem, der ogsaa i 1604 havde Proses med Hans Jørgenssøn paa Onareim paa hans Hustru Bodil Jørgensdatters Vegne om Arv og Odelsods, som falden var efter Fru Margrethe Thronds-datter (∴ Christophersdatter) Rustung⁹⁾. Det er heller ikke rigtigt, naar Amund Lauritssøn Dahl skrives til Malkenes. Denne Eiendom eiedes nemlig ogsaa af Jørgen Pederssøn paa Onareim og hans Enke Anna, til hvem den var kommen fra Jardar Bonde paa Malkenes i det 14de Aarhundrede. Paa Skiftet efter Anna 14 Novbr. 1680 kom Malkenes ligesom Onareim til Hans Jørgenssøn og ved Skifte 22 Januar 1622 formodentlig efter Konen Hustru Bodil Jørgensdatter bleve begge Eiendomme delt mellem

¹⁾ Hans Onareims Datter som skal være beliggen af en hendes Slægt i 3die Led fik 19 Sept. 1617 kgl. Bevilling til at egte Knud Iversen (Bergenshus Lensregnsk. Nr. 530).

²⁾ Søndhordlands Thingbog 9 April 1662 (i Bergens Stiftsarchiv).

³⁾ Ibid.

⁴⁾ Norske Rigs-Registranter, I. S. 482.

⁵⁾ Norske Magasin, I. S. 373 f.

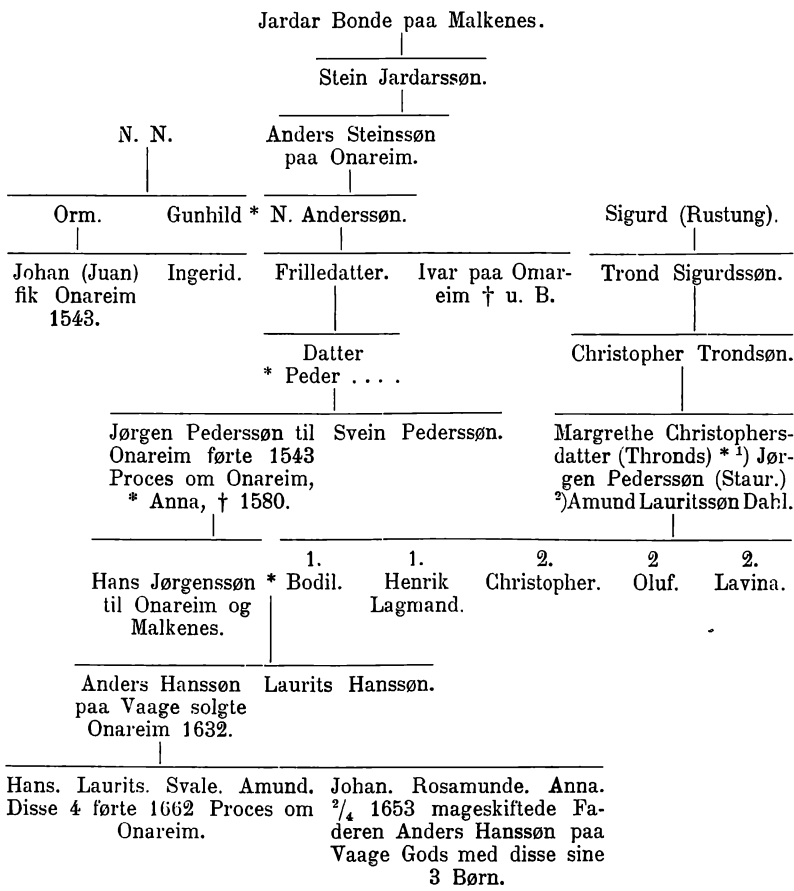
⁶⁾ Personalh. Tidsskrift, 4 R. II. S. 240 f.

⁷⁾ Norske Herredags-Domme, I R. VI. S. 21.

⁸⁾ Søndhordlands Thingbog for 13 April 1649 (i Bergens Stiftsarchiv).

⁹⁾ Norske Herredags-Dombøger, I R. VI. S. 21.

Enkemanden og Børnene. Senere blev Malkenes af Anders Hanssøn paa Vaage og hans Sødskende mageskiftet til Ove Dahl mod Elsaaker og Vermedal, og denne pantsatte derefter Malkenes til Axel Mouatt, efter hvem den med hans øvrige Gods kom til Ludvig Rosenstand, der eiede den i 1662¹⁾. Foruden Hustru Bodil, øiensynligt opkaldt efter Jørgen Pederssøn (Staur's) 1ste Kone Bodil Pallesdatter Splid, skal Margrethe Christophersdatter i Egteskabet med ham i det mindste have haft en Søn Lagmand i Trondhjems Lagdømme Henrik Jørgenssøn (Staur)²⁾.

¹⁾ Søndhordlands Thingbog 1662 S. 1 ff. (i Bergens Stiftsarchiv).

²⁾ Fru Maren Staur's Ahner, Lützows Misc., Ny kgl. Saml. fol. Nr. 355. —
Se ovenstaaende Oversigtstavle.

Hvad derimod den Hans Teiste angaar, som skrives til Gaarden Fet i Hafslo og som ellers har været antaget for at have været en Søn af Jon (Olufssøn) Teiste til Bjelland, da kan han i alle Fald neppe have været af Egteskabet med Anna Kruckow¹⁾. Thi vistnok døde denne Hans Teiste, der 24 Aug. 1585 blev Lagmand i Stavanger efter Cosmus Arildssøn (Gyldensø?)²⁾, allerede i 1591, da Eftermanden Morten Nilssøn før 7 Juni s. A. var bleven Lagmand i Stavanger „efter den forrige Lagmands Død“³⁾, men da hans Datter utvivlsomt maa være den Anna Hansdatter Teiste, der var gift med Trond Benkestok til Hananger og senere med Nils Jacobssøn Friis til Landvig og som saaledes levede langt ind i det 17de Aarhundrede, maatte hun følgelig have været nævnt paa Skiftet efter Anna Kruckow. Forresten synes denne Hans Teiste ikke at have haft flere Børn end denne Datter, der øiensynlig var ugift i 1594, da Henrik Mund til „Iglen“ (?: Iden) møtte paa „sl. Hans Teistes Datters Vegne“ i en Sag mod Anders Nilssøn paa Kroken, hvis Hustru ikke kunde møde, fordi hun var krank og skrøbelig „af Alderdom“⁴⁾. Det bliver da imidlertid noget uforklarligt, hvorledes Fet Gods i Hafslo, hvortil Lagmanden Hans Teiste skrives, kan være kommet til ham. Fet eiedes nemlig af Barbara Kruckow, en Søster af den fornævnte Anna Kruckow, der var gift med Jon Teiste og senere med Anders Nilssøn. Hun var gift med Kanniken Jens (Olufssøn) Bratt⁵⁾, med hvem hun rigtignok siges at have haft en Datter, gift med Joren Anderssøn af Vaaben, der ogsaa 9 October 1565 findes skrevet til Fet⁶⁾. Men denne Datter maa i saa Fald være død uden Børn før Moderen, eftersom Barbara Kruckow blev arvet af sine Sødskende. Dette vilde nemlig kunne forklare, hvorledes Fet senere var kommen til

¹⁾ Personalh. Tidsskrift, 2 R. IV. S. 124 Note 3.

²⁾ Norske Rigs-Registrarer, II. S. 619. — Cosmus Arildssøn har vel været en Søn af Holmens Admiral, senere Lagmand paa Oplandene Arild Olufssøn (Gyldensø) og Barbara Teiste, ventelig en Faster af Hans Teiste.

³⁾ Norske Rigs-Registrarer, III. S. 180.

⁴⁾ Bergens Bythingsprotokol 1594 (Afskrift i det norske Rigsarkiv).

⁵⁾ Danmarks Adels Aarvog for 1900, S. 215.

⁶⁾ Dipl. Norveg., XII. S. 834 f.

Hans Teiste, hvis han havde været Anna Kruckows Søn. Sandsynligvis har vel Hans Teiste været en Broder eller vel snarere en Brodersøn af Jon Teiste til Bjelland, da Fornavnet Hans var gammelt i Teisteslægten og han saaledes ikke behøver at have faaet dette efter Hans Kruckow. Ogsaa en Sverke Jonssøn findes skrevet til Fet, men det kan vel neppe være Fet i Hafslo¹⁾. I alle Fald fik en Sverke Jonssøn 12 October 1565 Livsbrev paa Fitje, som Nils Gjordssøn i Landskrona havde havt, og dette Fitje sees at være Gaarden Fitje paa Stordøen i Søndhordlen, saa det vel sagtens maa være hertil han skrives²⁾.

Sikkert er det i ethvert Fald, at Jon Anderssøn „Teiste“ til Kroken var eneste Barn af Anders Nilssøns Egteskab med Anna Kruckow. Han var, som det tidligere anførte viser, gift med velbyrdig Fru Øllegaard Pedersdatter, med hvem han havde en eneste Søn, hvis Navn dog ei findes nævnt i nogen af de anførte Domme. At han imidlertid er den Jan Jonssøn Teiste (Johannes Jonæ Teistius), der i 1627 blev Student fra Bergens Skole og senere boede paa Kroken, kan saa meget mindre være tvivlsomt, som Sønnen Jan Janssøn Teiste paa Kroken i 1688 bruger Vaabenet med Stigen og Tornekrandsen. Da det af ham benyttede Segl har Indskriften: IAN IONSSØN, er det vel endog sandsynligt, at det er Faderens Signet der ved Anledningen er benyttet.

Det fremgaar i ethvert Fald sikkert af et Mandtal over Adelsgods i Sogn 1624, der findes i det norske Rigsarkiv. Her angiver Simon Nilssøn paa sin Hustru Øllegaard Pedersdatters og sin Stifsøn *Johan Jonssøns*³⁾ Vegne følgende Gods nemlig: Ytre Kroken „som bete Johan efter sin s. Farfader (∴ Anders Nilssøn) og s. Farmoder (∴ Anna Kruckow) er arveligen til-

¹⁾ Man har derfor formodet at han hørte til Familien Teiste, men dette er vist neppe rigtigt (se Meddelelser fra det norske Rigsarkiv, II. S. 162).

²⁾ Norske Rigs-Registranter, I. S. 20, 460, 478 og 566.

³⁾ Øllegaard Pedersdatter er antagelig død c. 1630, da der 6 Sept. d. A. holdtes Odelsskifte mellem Simon Nilssøn og sal. „Jon Teiste“ hvorved Gaarden Mo i Hafslo faldt paa „Johans Lod“. Den 16 Novbr. 1633 gav sl. Johan Teiste Simon Nilssøn Afkald for sin Arv. (Indre Sogns Thingbog 1650).

falden“, Indre Kroken, som Moderen tilkommer, Fet „som komme dennem begge til“, Mo, Marken, Jesvang i Marifjæren Skibrede, Houg i Lærdal, Brengre i Lyster, Opheim i Marifjæren, en Grund med Notkast og en Ødegaard Setter i Solvorn, og Skjerven samt desuden forskjelligt Pantegods „som er af Cort Jenssøn, Indvaaner i Bergen, indløst paa for^{næ} Johan Jonssøns Vegne“. Til Slutning heder det „Nok haver Simon Nilssøn paa Akerhus ladet angive 12 Marts 1625, som er indløst fra Ane Mester Anders Bentssøns udi Opsloe Huder 12, hvilket Gods ligger i Akershus Len“¹⁾. Hvilken adelig Slægt Fru Øllegaard Pedersdatter tilhørte, vides ikke. Maaske kan ogsaa hun have været en Staur eller det er maaske sandsynligere, at hun har hørt til den lille adelige Slægt paa Bro (Skjolderbaand). Derimod kan det vel neppe antages, at hun først har været gift med Lagmanden Hans Teiste til Fet. Thi vistnok eiede Øllegaard Pedersdatter Fet Gods, som man derfor ogsaa kunde antage at hun havde erholdt fra Hans Teiste, der eiede det ved sin Død. Men det sandsynligste er vel at hun har erhvervet det paa anden Maade. Allerede i 1612 opføres Fru Øllegaard som Eier af Fet. I Sogns Skattemandtal for dette Aar, der er dateret 16 April 1613, heder det: „Herfor uden er annammet og oppebaaret af Fru Øllegaard Pedersdatter, salige afgangne Peder Frostes Efterleverske, for hendes saavel som hendes Medarvingers Odelsgoods baade udi Op-landene og nordenfjelds, som beløber sig:

Smør 12 $\frac{1}{2}$ Løber 6 Dlr. 1 Mk. Huder 23 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Mk.
Mel og Malt 5 $\frac{1}{2}$ Pund regnes for 6 $\frac{1}{2}$ Løb 2 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Mk.
Korn 3 Tønder 3 Mk. Kalvskind 1 $\frac{1}{2}$ Deger 1 Mk.

Sammestedes for Fedt Gods, som udi Sognelen er liggendes, som er:

Fitt (o: Fet) 5 Løber Smør 1 Hud 8 Mæler Korn Birk 1 Løb Smør 1 Hud Marken (o: Morken) 4 Pund Smør og Jessuan-ger (o: Hjøsvang) $\frac{1}{2}$ Løb Smør.“

Da Fru Øllegaard saaledes vistnok allerede kort efter Hans Teistes Død viser sig at være i Besiddelse af hans Gods i Sogn, kunde det ligge nær at tænke sig, at hun, da hun egtede Jon

¹⁾ Rentekammerets Jordebøger 1624—26, Nr. 222—27 i N. Rigsarchiv.

Anderssøn paa Kroken, kan have været Enke efter Hans Teiste til Fet, skjøndt hun jo rigtignok i saa Fald vilde have været gift fire Gange, hvad der neppe er sandsynligt. Det vilde imidlertid kunne forklare, hvorledes Capitaine Munthe har kunnet anse det for sikkert, at Jan (Jonssøn) Teiste har været en Søn af en Hans Teiste — skjøndt det rigtignok ikke er den Hans Teiste, som Capitaine Munthe har antaget. — Hvorledes det imidlertid forholder sig med Fet Gods er ikke ganske klart. Allerede i Hans Teistes Live var der Tvist om Eiendomsretten til Fet, idet han 25 Juni 1585 var stævnet til Herredagen i Bergen af Samson Engelbrechtssøn paa Tønjum. Da Sagen imidlertid ikke havde været for Hjemtinget eller for Lagmanden, blev Stævningen afvist, saa det ikke kan sees, hvad Samson Engelbrechtssøn grundede sit Søgmaal paa¹⁾. Men det synes næsten, som om han senere alligevel er kommet i Besiddelse af en Del af Fet. Thi under 22 October 1650 foretoges der paa Valaker Thing i Indre Sogn en Odelssag om Gaarden Fet og Øvre og Nedre Mo i Hafslø, af hvilken det synes at fremgaa, at Fet i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede har været eiet af Samson Engelbrechtssøn. En Capt. Johan Grand havde under 1 October 1650 stævnet Simen Nilssøn og Bernt Nagell til at fravige Fet samt øvre og nedre Moe, til hvilke han forment sig Odelsberettiget paa sin salig Hustrues Vegne, idet han ogsaa havde faaet Transport paa den Ret som Christen Olufssøn Slinning paa Søndmøre paa egne og Børns Vegne og paa „hendes“ (∴ Grands Kones?) sl. Broder Jon Carstenssøns hans Børns Vegne havde til Godset efter deres sl. Fader Carsten Jonssøn. Under Sagen oplystes det, at Carsten Jonssøn „til Førde og Randal“ 21 April 1611 havde kjøbt Samson Engelbrechtssøns Arvepart „efter sine sl. Forældre“ i Fet, dog paa Betingelse af at Godset først skulde overgaa i Carsten Jonssøns Eie, naar han havde indfriet sin s. D. til Samson udgivne Haandskrift paa 40 Dlr. Dog synes Carsten Jonssøn allerede tidligere at have maattet eie en Del i Fet, da han nemlig allerede 20 Sept. 1608 havde overdraget 2 Løbs Leie og senere 18

¹⁾ Norske Herredags-Dombøger, 1 R. III. S. 7 f.

April 1615 alt hvis han mere end forne 2 Løbs Leie havde arvet i Fet til Hr. Claus Berg til Ormegaard, hvis Enke Elsebe Teiste igjen 28 Febr. 1616 solgte Eiendommen til Simen Nilssøn, som ogsaa 12 Marts 1627 fik Skjøde paa Godset af Engelbrecht Samsonssøn med hans 3 Sønners Samtykke, da Carsten Jonssøn ikke havde indfriet sin Obligation. At imidlertid ogsaa Fru Øllegaard Pedersdatter maa have eiet en Del af Fet Gods fremgaar alt af de foran nævnte Skattemandtaller fra Sogn. Desuden blev der ogsaa under den omhandlede Odelssag af Simen Nilssøn fremlagt en Dom, som sl. Fru Øllegaard Pedersdatter havde erhvervet „hvorved Fet og Fet Gods var bleven tilkjendt hende“¹⁾. Det er jo derfor muligt, at Fet Gods efter Hans Teistes Død i 1591 er bleven delt mellem flere Arvinger, men dog tilsidst igjen samlet paa Fru Øllegaard Pedersdatters Haand. Men da det vist neppe kan antages, at Fru Øllegaard paa sin egen Side har været arveberettiget til Fet Gods, er det maaske alligevel ikke umuligt, at hun kan have været gift med Lagmanden Hans Teiste og at det er paa denne Maade, at hun er kommen i Besiddelse af Fet og Fet Gods, maaske først efter at have udstaaet Proces med andre, der har ment sig arve- og odelsberettigede til Godset, hvad Samson Engelbrechtssøn aabenbart har gjort. Det er maaske ogsaa hertil det sigtes ved den Dom, som Fru Øllegaard skal have erhvervet paa Fet, men om hvilken forresten ingen Oplysning indeholdes i Processen eller Thingbogen. Det er vel i ethvert Fald sikkert, at den Anna Hansdatter Teiste, der formentlig var Lagmanden Hans Teistes eneste Barn, ikke kan have været af Egteskabet med Øllegaard Pedersdatter, saa Hans Teiste sagtens maa have været gift flere Gange, dersom man overhovedet tør antage, at Øllegaard har været hans Kone. Efter Jon Anderssons Død blev hun i ethvert Fald — som nævnt — to Gange gift, nemlig først c. 1608 eller 1609 med Peder Frost, der var Borger i Bergen, men tidligere havde været Foged hos Kantsleren Anders Green til Sundsby over hans Gods østenfjelds, fra hvilken Bestilling han imidlertid var bleven afsat.

---

¹⁾ Indre Sogns Thingbog for 1650 (Bergens Stiftsarchiv).

Han havde tidligere været gift og havde i dette Egteskab i alle Fald 2 Børn, en Søn Ludvig Frost og en Datter Karen Pedersdatter gift med Cort Jenssøn, Borger i Bergen. Med disse havde Fru Øllegaard efter Mandens Død indgaaet en Contract, ifølge hvilken Børnene skulde beholde alt Faderens efterladte Jordegods og Fru Øllegaard være fri al den Trætte, som maatte opkomme i Anledning af samme. Da imidlertid Contracten misligholdtes og Fru Øllegaard blev paaført stor Uleilighed i Anledning af Godset, fik Knud Urne og Lagmanden i Bergen 25 Febr. 1617 Ordre til at hjælpe hende til Rette, saa at hun engang for alle kunde komme til Endskab med hendes Stedbørn om deres Arv¹⁾. Som foran omtalt var Peder Frost allerede død 1612, og Øllegaard kom da paany i Egteskab med Foged i Sogn Simon Nilssøn, med hvem hun allerede var gift 1614. Thi i Regnskabet over Odelsskat i Sogn for dette Aar (dateret 6 April 1615) anføres: „Simon Nilssøn i Krogen og hans Hustru Øllegaard Pedersdatter og hendes Børns Odelsgoods, som er 15½ Løber 18 Mk. Smør, 7 Huder og 7 Tønder Korn 11 Dlr. 1 Mk. 11½ Sk.“ Om Fru Øllegaard Pedersdatter havde Børn i sine 2de sidste Egteskab vides ikke med Sikkerhed. Men det er neppe rimeligt, og man har i alle Fald intet Spor fundet dertil. Hun døde sandsynligvis 1630. Thi 6 Sept. 1630 holdtes der Skifte i Bergen mellem Simon Nilssøn og Johan Teiste (d. Y.). Simon Nilssøn blev senere paa ny gift med en Karen, der levede som Enke 13 Juli 1668, da Søstersønnen Berthel Christenssøn Mule opholdt sig i hendes Hus²⁾. Sandsynligvis er han vel derfor den Borger i Bergen Simon Nilssøn, der i 1654 havde testamenteret sit efterladte Gods til Kongen, der under 15 Febr. 1654 overlod Enken Karen Christophersdatter Glad³⁾ den Tiende og Fjerdingsgave saavel som de 300 Rdl. af Løsøre, som de havde givet hverandre, og desuden tillod, at hun for sin Livstid maatte nyde Halvparten af det faste Jordegods fri for Odelsskat, som

¹⁾ Norske Rigs-Registranter, IV. S. 616.

²⁾ Bergens Bispearchiv (Kapitelsbog) Nr. 3 S. 146 f.

³⁾ Hun har aabenbart været en Søster til Sogneprest Knud Christopherssøn Glad i Vik; jfr. Lampe, Bergens Stifts Biskoper og Prester, II. 85.

de havde og som beløb sig til 4 Løber 6 Mark Smør, 1 Hud, 2 $\frac{1}{2}$ Tønde og 1 Mæle Korn¹⁾, medens Resten ved Kongebrev af 22 Febr. s. A. skjænkedes Erik Krag til Bramminge, kgl. Maj. Sekretær²⁾).

Efter hvad der saaledes er oplyst, maa det ansees fuldstændigt bevist, at Jan Jonssøn Teiste paa Kroken, fra hvem Teisterne i Sogn i det 17de og 18de Aarhundrede nedstamme, har været en Søn af Jon Anderssøn Teiste og Øllegaard Pedersdatter og Sønnensøn af Anders Nilssøn og Anna Kruckow. Han har saaledes i Virkeligheden hørt til den adelige Slægt Tornekrannds og har intet at gjøre med den gamle adelige Slægt Teiste, hvilket Navn Faderen alene har faaet ved Opkaldelse efter Anna Kruckows første Mand.

Af den i det foregaaende opstillede Oversigtstavle over den adelige Slægt Teiste vil det sees, at Jon (Olufssøn) Teiste til Bjelland og Anna Kruckow havde en Datter Karen, der var Moder til Raadmand i Bergen Johan Anderssøn. I den foran citerede Herredagsdom siges det ikke, hvad denne Datter hed. Men at hun, som paa Oversigtstavlen anført, har havt Navnet Karen, kan sees af et Brev af 25 April 1625, ifølge hvilket Samson Engelbretssøn Videkiær paa Finne i Viks Prestegjeld i Sogn solgte til Borger i Bergen Hans Strarup en hel Del Gods i Sogn og paa Voss, nemlig: Lid i Udland, Midtun i Vangsnes, Reffue, Ytri, Talle, Eide, Bringe, Saude og Svangstun, alt i Lyster samt Opheim paa Voss, som han den 14 Decbr. 1587 og 11 Mai 1601 havde pantsat „salig Johan Anderssøn, fordum Raadmand udj Bergen saavel som til hans salige Moder Hustru Karen Teiste“. Af dette Gods havde saavel Johan Anderssøn og hans Hustru Maren Jørgensdatter som ogsaa sidstnævntes „itzige Mand Hans Strarup“ betalt alle Skatter og Afgifter og da Samson Engelbretssøn ikke saa sig istand til at betale hverken Pantessummen eller de paaløbne Afgifter, overdrog han nu Godset til Hans Strarup³⁾. Raadmand Johan Anderssøns ovennævnte Moder maa

¹⁾ Norske Rigs-Registanter, XI. S. 173.

²⁾ Norske Rigs-Registanter, XI. S. 178.

³⁾ Yngre Diplomsamling i det norske Rigsarchiv ²⁵/₄, 1625.

vel være den Karen Teiste „salige Jon Teistes dotter til Krogen udi Sogn“, om hvem Absalon Pederssøn melder, at hun 6 Decbr. 1652 „gick udi Kirke efter sit første Barn“¹⁾, der vel saaledes netop har været Raadmanden Johan Anderssøn. Hvem hans Fader var, vides ikke med Sikkerhed. Men det er ikke usandsynligt, at det har været Slotsskriver senere Borgermester i Bergen Anders Christenssøn Skriver, der uden Tvivl maa være den af Absalon Pederssøn nævnte „Anders Skriver, Teste Maag“²⁾. I alle Fald kan dette aabenbarlig ikke — som af Capitaine Munthe antaget³⁾ — være Anders Nilssøn til Kroken, der dengang var gift med Jon Teistes Enke Anna Kruckow. Da saavel „Anders Skriver, Teste Maag“ som Hustru Karen Teiste nævnes 27 August 1565 som Gjester i Erik Hanssøn (Schønnebøls) Bryllup⁴⁾, er det meget sandsynligt, at det er Borgermesteren og hans Kone, der her nævnes, og ikke Anders Nilssøn, der altid omtales med Tillægget: i eller paa Kroken.

Raadmand Johan Anderssøn var, som foran oplyst, gift med Maren Jørgensdatter, der efter Mandens Død 2den Gang blev gift med Hans Pederssøn Strarup, der 1603 tog Borgerskab i Bergen, men atter opsagde det 22 Marts 1632⁵⁾. Han var formodentlig Søn af den Peder (Hanssøn) Strarup, der var gift med Hustru Dorthe Pedersdatter til Flateraaker i Tysnes, som nævnes i dette Tidsskrifts 3 R. V. S. 156⁶⁾. Naar Johan Anderssøn døde, er ikke ganske klart. Han kan i alle Fald ikke være bleven nogen gammel Mand, da han var død allerede før 1621. I Sogns Fogedregnskab for dette Aar heder det nemlig: „End angav han (o: Simon Nilssøn) paa s(alig) Johan Anderssøns hans Børns Vegne som følger:

¹⁾ Norske Magasin, I. S. 209.

²⁾ Norske Magasin, I. S. 291.

³⁾ Tidstavler, III. S. 401.

⁴⁾ Norske Magasin, I. S. 291.

⁵⁾ N. Nicolaysen, Bergens Borgerbog, S. 20.

⁶⁾ Han kaldes der ved en Feil *Hans* Strarup. Sønnen Hans Pederssøn Strarup blev efter Byfoged Povel Lauritssøns Død ifølge Magistratens Ordre const. som Byfoged i Bergen fra 12 Aug. 1618 til 25 Sept. s. A., da Ole Vognssøn blev forordnet til Byfoged i Bergen (Lensregnskab Nr. 530).

Paa Anders Johannessøns Part udi Liuster: Lerum $2\frac{1}{2}$ L. S. 1 H. 8 M. K.¹⁾, Bierken (∴ Bjørk) $\frac{1}{2}$ H., Aaberrig (∴ Aaberge) i Sogndal $1\frac{1}{2}$ L. S. 1 H. 8 M. K., Seffue (∴ Søvde) 1 L. S. 4 M. K.

Paa Laurits Michelssøns Part udj Lerum 1 L. S. $\frac{1}{2}$ H. 4 M. K., Seffue 1 P. S., Soude i Liuster 1 L. S. 1 H. 8 M. K.

Paa Hr. Mogens Abelssøns Børns Vegne:

I Lerum 1 L. S. $\frac{1}{2}$ H. 4 M. K., Seffue $\frac{1}{2}$ P. S., Bieneck $\frac{1}{2}$ P. S., Bringe 1 L. S. 1 H. 7 M. K.

Paa Mogens Antonissøns Festemøes Vegne: i Nios 1 L. S. 6 M. K., i Bieneck 1 P. S., i Lij i Udland 1 L. S. 1 H. 8 M. K., i Ytterum $\frac{1}{2}$ L. S., som Børnene alle tilkommer gav 10 Daler 1 Mk. 4 Sk.²⁾

Som det heraf fremgaar var Raadmand Johan Andersson da afgaaet ved Døden³⁾ efterladende sig 4 Børn, en Søn og 3 Døtre, nemlig: 1) Anders Johanssøn, 2) en Datter, gift med Laurits Michelssøn, 3) en Datter, gift med Hr. Mogens Abelssøn, der var død og havde efterladt sig Børn, og 4) en Datter, trolovet med Mogens Anthonissøn. Om disse Børn ved man ikke meget, men man kan vist uden Betænkelighed gaa ud fra, at det er her Forbindelsen mellem de borgerlige og den adelige Slægt Teiste maa søges. Sønnen Anders Johanssøn bosatte sig først i Assens. Han maa nemlig være den Anders Johanssøn „barnefødt i Bergen, men nu Borger i Assens“, der 26 Juni 1624 med sin Hustru Karen Jensdatter og sin Stedfader Borger i Bergen Hans Strarups Minde solgte en Grund i Bergen, som han havde arvet efter sin „salige Fader Johan Anderssøn, for-dum Raadmand i Bergen“ til Borger i Bergen Jochum Surbech, og Hustru Anna Cortsdatter⁴⁾. Senere maa dog Anders Johanssøn igjen være vendt tilbage til Norge. Thi 1 Marts 1648 solgte Anders Johanssøn paa Iden i Herlø som Værge for sin salig

1) ∴: $2\frac{1}{2}$ Løb Smør 1 Hud 8 Mæler Korn.

2) Bergenhus Lensregnskab Nr. 562 (i Norsk Rigsarchiv).

3) Johan Anderssøn synes at maatte være død før 1605. Thi i et Regnskab 1605—06 opføres afg. Johan Anderssøns Arvinger. Dette stemmer imidlertid ikke med at han efter Edv. Edwardsens Bergens Beskrivelse (Norske Magasin, II. S. 539) endnu var Raadmand 28 Januar 1607.

4) Diplom i Bergens Musæum.

Broder Johan Hanssøn Strarups og sl. Hustru Karen Christensdatters 4 Børn Hans, Christian og Jørgen Johanssøn og Birgitte Johannesdatter Gaarden i Vigebø i Herlø, hvilken Eiendom Farfaderen Peder Hanssøn Strarup den 12 Sept. 1621 havde erholdt af Bergens Kapitel mod Gaarden Drevdal i Lyster¹⁾, til Volkvart Broderssøn Riisbricht og hans Datter Zilla Volkvartsdatter, eftersom de salige Folks efterladte Løsøre ikke kunde strække til Gjældens Betaling²⁾. Om Anders Johanssøn har efterladt Børn, vides ikke. Det er i alle Fald ikke sandsynligt, at nogen af disse har optaget Familienavnet Teiste.

Raadmand Johan Anderssøns ældste Datter var gift med en Laurits Michelssøn. Det maa vistnok være den Laurits Michels-søn, Borger i Oslo, der 29 Aug. 1599 mødte ved Herredagen i Oslo for sin Principal Sivor Pederssøn, Borgermester i Odense, der var forlenet med et Canoni i Oslo Domkirke og som nu tiltaltes af Borgmester og Raad dersteds for noget Gods, som de mente laa til St. Anna Gilde i Oslo og ikke under Canoniet³⁾. I 1608 udgik der under 26 Juli et Kongebrev til Statholderen Enevold Kruse, hvori det paalagdes ham i Borgermester, Raads og Menighedens Nærvær alvorlig at tilkjendegive Laurits Michels-søn og Jens Holm, Borgere i Oslo, samt deres Anhængere, der til sidste Herredag i Stavanger havde indstævnet Borgermester i Oslo Erik Olufssøn og ham beskyldt „for de Sager, ikke aleneste hans Ære, gode Navn, Rygte og Lempe var anrørendes, men ogsaa for de Sager, som dennem aldeles intet vedkommer“, at de i alle Maader skulde lade Borgermesteren „for al Ubeskedenhed udi Ord og Gjerning være fri og forskaanet“, da Kongen engang havde frikjendt ham for deres Beskyldninger. Til Straf for at de havde stævnet Borgermesteren og siden suppliceret og klaget over ham, skulde de samt deres Medfølgere paa deres egen Omkostning lade „støbe og give os en halv Kartove af Kobber med al sin Tilhøring, som der paa vort Slot Akershus udi Arkeliet skal leveres inden Martini Dag førstkommendes og siden der for-

¹⁾ Jfr. Norske Rigs-Registranter, V. S. 163 f.

²⁾ Diplom i Bergens Museum.

³⁾ Norske Herredagsdomme, V. S. 410 f.

vares¹⁾. Senere blev han Byfoged i Oslo. Den 5 October 1615 kaldes han „forrige Byfoged“ der²⁾, men han maa dog igjen være kommen i Embedet, da han 30 Mai 1618 aflægger By-Regnskabet indtil 23 Decbr. 1617 „jeg samme Bestilling blev afsat“, som han selv siger i sin Paategning paa samme³⁾. Han gives undertiden Navnet „Bager“, der vel betegner hans Forretning. I 1622 havde han en Sag for Lagthinget i Oslo, hvis Lagmand selv var interesseret i Sagen, hvorfor Statholderen 19 Mai s. A. fik Befaling til at beskikke en anden Lagmand til at behandle Sagen. Formodentlig har den vel drejet sig om Arven efter Hr. Nils Thomessøn til Ullensaker, som han sammen med Lagmanden i Stavanger Peder Ravn havde tilforhandlet sig. Da Arven imidlertid havde været arresteret, havde Kjøberne maattet udlove en stor Pengesum til Kongen, før de kunde komme i Besiddelse af samme, og da de søgte om Nedsættelse i Summen, blev dette afslaaet, hvorimod Statholderen Jens Juel og Gunde Lange 19 Mai 1622 fik Brev om at være dem behjælpelige med at inddrive Hr. Nils Thomessøns udestaaende Fordringer⁴⁾. Senere har man ikke fundet ham nævnt, saa han vel maa være død omtrent paa denne Tid. Dog er det nok muligt, at han — som saa mange andre af Oslo Borgere — midlertidig kan være fraflyttet Byen, da denne i 1624 totalt afbrændte og at dette kan være Grunden til, at man ikke træffer ham i Oslo eller Christiania efter denne Tid. Hans Søn er dog vistnok den Johannes eller Johan Lauritssøn Teiste, som foran er nævnt og som døde 1670 som Sogneprest til Eidanger. Om han har havt flere Sødskende vides ikke. Men det er neppe sandsynligt at nogen af disse har optaget Familienavnet Teiste. Det har formentlig alene været de enkelte Medlemmer af Slægten, der have gaaet den studerende Vei, der have fundet det hensigtsmæssigt

¹⁾ Norske Rigs-Registrarer, IV. S. 275 f. Nogen saadan Kartove skal nu ikke findes i Artilleriets Samlinger af gamle Kanoner paa Akershus og findes heller ikke nævnt i de gamle Inventarier over Artilleriet her. Den er derfor muligens aldrig bleven leveret.

²⁾ Rigsarchivar Langes (haandskrevne) Embedscalendere: Byfogder.

³⁾ Akershus Lensregnskab for 1617.

⁴⁾ Norske Rigs-Registrarer, V. S. 240 f.

at antage et særskilt Kjendenavn, hvilket formodentlig ogsaa Universitetet i stor Udstrækning har befordret.

Johan Anderssøns 2den Datter hed Margrethe. Hun blev før 1614 gift med Hr. Mogens Abelssøn, Søn af Sogneprest til Eid i Nordfjord Hr. Abel Olsson. Mogens Abelssøn blev 1612 Sogneprest til Selje, men ved Capitelsdom af 11 Novbr. 1614 igjen afsat fra Embedet, fordi han før sit Egteskab og før han kom til Selje havde havt et Barn¹⁾ med Konen, og efter Svigermoderen „Marine sl. Johan Anderssøns“ Raad fortiet det²⁾. Da han imidlertid 22 April 1616 erholdt kgl. Tilladelse til igjen at komme paa Valg, eftersom han havde afsonet sin Brøde mod at erlægge 200 Dr. til Kongens Kasse³⁾, blev han samme Aar Sogneprest til Vikør i Hardanger, men igjen afsat ved Capitelsdom af 1 Mai 1622 paa Grund af Leiermaal „i sit Enkesæde“⁴⁾. Forinden maa saaledes Konen være død. Dette var hun allerede i 1621, da hans Børn med hende og ikke Konen nævnes som Arvinger efter Johan Anderssøn. Hvem disse vare kjendes ikke. Men det kan neppe antagés at nogen af dem har optaget Familienavnet Teiste. At i ethvert Fald Hr. Johan Mogenssøn Teiste til Fet ikke kan være en Søn af Hr. Mogens Abelssøn — hvad man jo ellers let kunde antage — flyder allerede deraf, at samtlige Hr. Mogens Abelssøns Børn med Margrethe Johannesdatter maa være fødte før 1621, medens Hr. Johan Teiste til Fet efter Epitafiet først er født 1625 og altsaa mange Aar efter Margrethes Død. Om Hr. Mogens Abelssøn henvises forøvrigt til J. F. Lampe, Bergens Stifts Biskoper og Prester, I. S. 418.

Johan Anderssøns yngste Datter hed — som vi nedenfor skal se — Karen og var saaledes vistnok opkaldt efter sin Farmoder Karen Teiste. Hun var i 1621 trolovet med Mogens Anthonissøn. Denne Mand var født c. 1590 i Oslo og var Søn af Borgermester der Anthonius Knudssøn og Inger Mogens-

¹⁾ Det var født paa Iden i Herlø og blev døbt i Manger Kirke 22 Juli 1611.

²⁾ Bergens Capitelsbog for ¹¹/₁₁ 1614 (i Bergens Stiftsarchiv).

³⁾ Norske Rigs-Registranter, IV. S. 579.

⁴⁾ Bergens Capitelsbog for ¹/₆ 1622 (i Bergens Stiftsarchiv).

datter¹⁾. Anthonius Knudssøn var atter en Søn af den tidligere omtalte Borgermester i Kjøbenhavn Knud Pederssøn og hans Hustru Anna Hansdatter. Han var saaledes en Broder af Foged i Toten og Hadeland, senere Stiftsskriver i Oslo og Hamar Stifter Peder Knudssøn paa Hallingstad og af den Boel Knudsdatter, der var gift med Skriver paa Bremerholm Anders Hanssøn Vinke eller Plate, hvis Datter bl. A. ogsaa var Christian IV's Frille Karen Andersdatter (jfr. den vedføjede Oversigtstavle). Johan Anderssons Svigersøn maa være den Mogens Anthonissøn „født i Oslo“, der 6 April 1620 tog Borgerskab i Bergen²⁾. Ventelig har han her gjort Bekjendtskab med sin tilkommende Hustru, med hvilken han i 1621 var trolovet og med hvem han vel samme Aar er bleven gift. Endnu 1625 var han bosat i Bergen, da Mogens Anthonissøn dette Aar maatte bøde 1 Dlr. „for han havde forsømmet Vagten en Tid lang“ (Bergenhus Lensrgsk. Nr. 530). Kort efter maa han vel være bleven Sorenskriver i Indre Sogn, i hvilken Stilling han i alle Fald var den 23 October 1633³⁾, da han bl. Andre mødte som Fuldmægtig for Arvingerne efter Hustru Barbra Trondsdatter, Lagmand Morten Mikkelsøns Enke i Stavanger. Han kaldes nemlig her Mogens Anthonissøn „paa Eide, Sorenskriver i Lyster“. Han boede saaledes allerede da paa Gaarden Eide i Fortun, hvilken Eiendom hørte til dem, som i 1625 blev overdraget Hans Strarup. Sorenskriver i Indre Sogn var han endnu 26 Sept. 1636 og førte

¹⁾ Anthonius Knudssøn var først Thingskriver (og Foged) paa Hedemarken, blev senere Borger og Raadmand i Oslo samt Stiftsskriver i Oslo Stift, hvilket han endnu var 6 April 1609 (Yngre Diplomsamling i Rigsarch.), da han kvitterer Kirkeværgerne for Varteig Kirkeregnskab; og blev tilsidst Borgermester i Oslo, hvor han † før Juni 1614. Den 2. Novbr. 1602 fik han bevilget Kronens Gaard Farmen paa Hedemarken for sin og Kones Livstid imod sedvanlig Afgift (N. Rigs-Registr. III. S. 698), 26 Oct. 1607 fik han Bevilling paa Gaardene Ekeberg i Aker og Kroghol i Ski samt Bro Sag i Skedsmo Prestegjeld (l. c. IV. S. 234). I 1611 havde han søgt om Privilegium paa en Mølle i Akershus Len samt at en Del smaa Bække-møller omkring samme maatte blive afbrudte, men fik Afslag herpaa 29 Juni s. A. (l. c. S. 440).

²⁾ N. Nicolaysen, Bergens Bergerbog, S. 36.

³⁾ Diplom ²⁹/₁₀ 1633 i N. Rigsarchiv (Yngre Diplom-Samling).

ligesom Faderen Vaabenet med Rosen og de to Stjerner¹⁾. Hvorlænge Mogens Anthonissøn var Sorenskriver i Indre Sogn, har det ikke været muligt med Sikkerhed at afgjøre. I 1641 var Mogens Nilssøn Sorenskriver i Indre Sogn²⁾, hvilket han enduu var langt ud i 1680-Aarene³⁾ og det er vel sandsynligt at han allerede 1641 havde været her i flere Aar. Formodentlig er derfor Mogens Anthonissøn afgaaet fra Embedet c. 1640. Derimod maa det ansees sikkert at han levede til 1653 eller 54. I Kopskatmandtallet for Indre Sogn 1645 opgives paa Eide: Mogens og hans Kvinde 1 Søn og 1 Pige, men i Regnskabet 1654—55 opføres Enken Karen. At denne Mogens Eide maa være Mogens Anthonissøn⁴⁾ kan vistnok ikke være tvivlsomt. Eide kan han imidlertid ikke have eiet. Thi endnu 1655 heder det at Iver Wind eiede 1 Løb Smør 1 Hud og 8 Mæler Korn med Bygsel i Gaarden, medens Resten 4 Mæler Korn dengang eiedes af Corfits Ulfeldt. Senere maa dog Eiendommen være erhvervet af Mogens Anthonissøns Søn. Thi i 1664 heder det om Eide „bruges af dets Odels Mand Peder Mogenssøn, 33 Aar gammel, Bergens Borger, som har hos sig Bertel Mogenszen sin Broder, 22 A. gl.“ og i et Odelsmandtal af 1684 angives „Peder Monssøn Eides Gods“ at bestaa af følgende Eiendomme: Eide 1 B $\text{\textcircled{W}}$ 1 Hud 8 Mærker, Ytri 1 $\text{\textcircled{W}}$ 12 Mærker, Steig 1 $\text{\textcircled{W}}$, Schromb 1 $\text{\textcircled{W}}$ 12 Mærker, Falkegjerd 1 Pund 12 Mærker Smør og 2 Mæler Korn, Vold 15 Mærker Smør 5 Mæler Korn, Øye 1 Løb Smør. Af Thingbogen for Indre Sogn 1663 sees det da ogsaa, at Peder Mogenssøn 15 Juni s. A. af (Morbroderen?) Anders Johanssøn, der maaske har været Forvalter over Iver Winds Gods i Sogn, erholdt Skjøde paa Eide i Lyster, hvilket thinglæstes den 30 October s. A.⁵⁾.

Skifte efter Peder Mogenssøn paa Eide blev holdt 18 Juli

¹⁾ Yngre Diplomsamling 1636 i N. Rigsarchiv.

²⁾ Rigsarchivar A. C. Langes (utrykte) Embedskalendere i N. Rigsarchiv.

³⁾ Indre Sogns Fogedregnskaber i N. Rigsarchiv.

⁴⁾ En Anthonius Mogenssøn nævnes i Indre Sogn 14 Oct. 1652, udentvivel Sønnen (Indre Sogns Thingbog 1652, f. 10).

⁵⁾ Indre Sogns Thingbog 1663 i Bergens Stiftarchiv.

1694¹⁾. Han var to Gange gift 1) med Susanna Henrichsdatter Ehlers, efter hvem Skifte holdtes 26 Oct. 1674 og med hvem han kun havde en eneste Søn. 2) med Marit Christensdatter, der var født c. 1650 og overlevede Manden i mange Aar. I Folketællingen 1701 anføres hun som levende paa Eide og brugte da en Del af Gaarden. Peder Mogenssøn efterlod følgende Børn: 1) Mogens (af 1ste Egteskab), f. c. 1672; brugte en Del af Eide 1701. 2) Christen, f. c. 1677; ogsaa han brugte i 1701 en Del af Eide. 3) Jan, f. c. 1683. 4) Anthoni, f. c. 1685. 5) Hans, f. 1687. 6) Peder, f. c. 1690. 7) Jens, f. c. 1692. 8) Datteren Anna Cathrine, der vel har været et af de ældste Børn, født antagelig c. 1680. — Som man ser bærer en af de ældste Sønner Navnet Anthoni, aabenbart efter Peder Mogenssøns Farfader, ligesom en anden Jan øiensynlig efter hans Morfader Johan Anderssøn. Det kan vel derfor ikke være tvivlsomt, at de her nævnte Personer ere Børnebørn af Mogens Anthonissøn paa Eide. Som dennes Børn kan derfor med Sikkerhed opføres følgende: 1) Anthonius Mogenssøn, „født i Lyster“ c. 1623, der 21 October 1652 tog Borgerskab i Bergen²⁾). Han er følgelig opkaldt efter Farfaderen Anthonius Knudssøn i Oslo. Sandsynligvis har han været det ældste Barn. 2) Johan Mogenssøn *Teiste*, født uden Tvivl i Lyster 1625, formentlig den næstældste Søn, opkaldt efter Morfaderen Raadmand Johan Anderssøn. Ved sin Indskrivning som Student har han ligesom sin Fætter antaget Familienavnet *Teiste*. 3) Peder Mogenssøn, „født i Lyster“ 1633, der 10 Decbr. 1661 tog Borgerskab i Bergen, men atter opsagde dette 7 Januar 1686³⁾. At det er ham, vi i 1665 finder bosat paa Eide, kan vel ikke være tvivlsomt. 4) Berthel Mogenssøn, født 1643. Han opholdt sig i 1665 hos Broderen paa Eide⁴⁾ og er maaske den Berthel Mogenssøn, der i 1677 af Hr. Johan

¹⁾ Indre Sogns Skifteprotokol 1684—1696. At Peder Mogenssøn ikke kan have været en almindelig Bondes Søn fra Eide viser ogsaa Skiftet, hvor der findes forskellige Guldringe, Sølvseer etc., som viser, at han maa være kommen fra et velhavende Hjem.

²⁾ N. Nicolaysen, Bergens Borgerbog, S. 77.

³⁾ N. Nicolaysen, Bergens Borgerbog, S. 89.

⁴⁾ Titus Bülches Folketællingslister 1665, Lyster.

Teiste til Fet opgives „i forleden Vinter“ at have „taget Tjeneste under Militien“¹⁾. 5) Knud Mogenssøn, der dels sammen med Peder og Antonius *Mogenssøn* paa Eide 1 Juni 1667 solgte Gods i Lyster, dels sammen med Peder Mogenssøn og (Svogerens?) Erik Hermanssøn Hauge samme Dag fra Eide solgte 1 Løb Smør 1/2 Hud og 4 Mæler Korn i Høyum til Fogden i Indre Sogn Christopher Gjertssøn (Morgenstjerne)²⁾. At denne Knud Mogenssøn var en Søn af Mogens Anthonissøn paa Eide siges udtrykkelig i en Vidneforklaring, der afgaves 23 og 28 Novbr. 1663 i Troldomssag i Lyster. Her forklarede nemlig Knud Mogenssøn „Eye“ og Peder Aasen, at den førstnævntes „Fader Mogens *Antonissøn*“ for en 20 Aars Tid kom over Fjeldet til Hr. Christen Mule i Vaage paa sin Reise fra Eide i Lyster, og at da han kom frem til Prestegaarden blev en af Prestens Døtre syg, saa at Prestekonen, Else Michelsdatter, maatte hente den for Troldom anklagede Person, der fordrev Sygdommen, etc. — Sagen vedkommer os forøvrigt ikke her, men viser formentlig tilstrækkelig, at de anførte Personer alle have været *Mogens Anthonissøns* Børn. 6) Inger Mogensdatter, opkaldt efter Farmoderen.

At Hr. Johan Mogenssøn Teiste har været en Søn af Mogens Anthonissøn paa Eide bestyrkes ogsaa ved, hvad man iøvrigt har kunnet finde. I et Bilag ved Christiania Byregnskab for 1693 heder det saaledes: „Efter Sahl. Hr. Anthony Zachariasen, som her i Christiania ved Døden afgik, er Schifted og Dechlet afholden d. 30 Januarij 1693. Da befandtes iblandt andre uden Byes boende Arfvinger, saasom Hr. Mogens Theiste, hans 3de Brødere Helle, Hans og Jan, jtem Bertel og Peder Mogenssønner, saa og deres Søster Inger Mogensdatter, hvilke efter som forbemeldt alle ere uden Byes boende Arfvinger. Saa svarer de og effter Lougen forløvspenge hver 2de lod sølf, som er tilsammen: 7 rdl.“³⁾. At Hr. Johan Mogenssøn Teiste til Fet, hvis fire Sønner her nævnes som Arvinger efter Hr. Anthoni Za-

¹⁾ Nedre Romerikes Fogedregnskab 1677.

²⁾ Indre Sogns Thingbog 18 Decbr. 1667, f. 67 (i Bergens Stiftsarchiv).

³⁾ Personalialia „Teiste“ (i N. Rigsarchiv).

chariassøn, maa have været Broder af de øvrige anførte Arvinger Bertel og Peder Mogenssønner og deres Søster Inger, siger vel sig selv. Men at Hr. Johan Mogenssøn Teiste i saa Fald maa have været en Søn af Mogens Anthonissøn paa Eide, maa vel være ganske sikkert. Det vilde nemlig være altfor mærkeligt, om der samtidigt skulde have levet to Familier, hvor baade For- og Efter-Navne skulde være fælles. Det er efter det tidligere oplyste sikkert, at Mogens Anthonissøn paa Eide baade havde en Søn Peder, en Søn Berthel og sandsynligvis baade en Datter Inger, opkaldt efter Mormoderen, og en Søn Johan, opkaldt efter Morfaderen. Men blandt Hr. Anthoni Zachariassøns Arvinger finde vi baade en Johan, en Peder, en Berthel og en Inger. Det kan da vel ikke være nogen dristig Slutning, at anse den Mogens, der maa have været Fader til Hr. Anthonis Arvinger for den samme Mogens der var bosat paa Eide og netop maa antages at have havt de fire forannævnte Børn.

Man vil maaske herimod kunne indvende, at Hr. Johan Mogenssøn Teiste selv kalder Christiania sin „fædrene By“ og at han blev Student fra denne Byes Skole og ikke — som man skulde vente, naar Faderen var bosat i Lyster — fra Bergens Skole. Det sidste lader sig dog let forklare. Det kan nemlig ikke være tvivlsomt, at Mogens Anthonissøn har havt talrig Slægt i Christiania og det formodentlig blandt de bedste og mest formuende Borgere. Saaledes er det øiensynligt, at han paa en eller anden Maade har været beslægtet med den rige Kjøbmand Helle Berthelssøn. Dette kan man slutte deraf, at Mogens Anthonissøn baade selv har en Søn, der heder Berthel, og Berthel Hellessøn en Søn der heder Anthonius, uden Tvivl efter Borgermesteren i Oslo. Men det kan da ikke være noget paafaldende i, at han har foretrukket at sætte Sønnen paa Skole i Christiania, hvor han kan have havt langt bedre Anledning til at faa Sønnen anbragt under et godt og paalideligt Opsyn. Naar Hr. Johan Mogenssøn kalder Christiania sin „fædrene By“, vil vel dette kun sige, at hans fædrene Slægt hørte hjemme her, og dette kunde han vistnok med fuld Føie mene, skjøndt Faderen selv var kommen til Bergen før Byens Anlæg og saaledes neppe nogen-

sinde havde været bosat der. Den nye Stad, der reiste sig paa Oslo gamle Ruiner, skulde jo kun være en Fornyse af hin og han kunde derfor med saa meget mere Ret kalde Christiania sin „fædrene By“. Forøvrigt bør man vel heller ikke lægge for megen Vægt paa et saadant svævende Udtryk, der vel snarest er brugt som en velklingende Frase i en Ansøgning. Vanskeligere kan det imidlertid blive at forklare, i hvilket Slægtskabsforhold Hr. Anthoni Zachariassøn kan have staaet til Mogens Anthonissøn. Man kunde formode, at han var en Dattersøn af Borgermester Anthonius Knudssøn og saaledes Søstersøn af Mogens Anthoniussøn. Men det bliver da noget paafaldende, at han ikke ogsaa skulde have andre udenbyes Arvinger end alene Mogens Anthonissøns Børn og Børnebørn. Han maa dog vistnok være den Anthonius Zachariassøn „Qvegnensis“, der 18 Juli 1667 blev Student fra Bergens Skole¹⁾, da han er den eneste Student af dette Navn, der er fundet i hele Matrikelen. Skjøndt det udtrykkelig heder, at han døde i Christiania, hvilket ogsaa maa være rigtigt, da Skiftet efter ham er holdt der, findes ingen Zacharias Anthonissøn blandt de begravede i Christiania Ministerialbog. Han maa dog utvivlsomt være „en fattig Prest Hr. Antoni *Tønnesson*, forrige Prest i Finmarken“ der blev begravet paa Byens Kirkegaard 26 Mai 1691. At dette maa være ham flyder deraf, at Hr. Anton „*Zachariassøn*“ fra 1678—1685 netop var Sogneprest til Sørvær Prestegjeld (Sørvær og Hasvaag) i Finmarken²⁾. Det fortælles om ham „at han en Søndag prædikede særdeles bevegeligt og gik derpaa lige af Kirken i Almuens Paasyn med Bogen under Armen ned til Søen, hvor han kastede sig i Havet og druknede, skjøndt han strax blev opdraget af Vandet“. Det kan imidlertid ikke forholde sig ganske saaledes, idet han følgelig maa være bleven reddet. Han skal 1685 paa Grund af Liderlighed og Uredelighed være bleven afsat og har sandsynligvis siden bosat sig i Christiania. Hr. Anthonius Zachariassøn maa været født c. 1630 sandsynligvis paa Bergenskanten, siden han blev Student fra Bergens Skole og han

¹⁾ S. Birket Smith, Kjøbenhavns Universitets Matrikel, I. S. 344.

²⁾ Meddelelser fra det norske Rigsarchiv, II. S. 279 f.

kan vel derfor neppe være nogen Søn af den Zacharias Povelssøn der 30 Novbr. 1680 var Borger i Christiania, hvor han undertegnede et Dokument til Vitterlighed. Denne Zacharias Povelssøn (der blev begravet i Christiania 8 Febr. 1682) var „Farbroder“ af Inger Pedersdatter, Enke efter Anders Lauritssøn i Christiania, der den anførte Datum gav Fattigforstanderne i Christiania Pant i et Hus, som hun havde arvet efter sin Fader forrige Fattigforstander sammesteds Peder Svendssøn, for 250 Rdl., som denne var bleven skyldig paa sit Fattigkasse-Regnskab¹⁾. Foruden Zacharias Povelssøn er Obligationen ogsaa til Vitterlighed undertegnet af Inger Pedersdatters „Fætttere og Svogre“ Raadmændene Nils Berthelssøn og Christen Eskildssøn (Griis). Da baade Inger Pedersdatter selv og Nils Berthelssøn bruge Vaabenet med Sparren og de 3 Stjerner, skulde man jo rigtig nok tro, at der ogsaa her maa have været et Slægtskab med Hr. Johan Mogenssøn Teiste, og man kunde anse det sandsynligt, at Inger Pedersdatter har været en Datterdatter af Anthonius Knudssøn, hvis Hustru netop hed Inger. At lægge nogen særlig Vægt paa, at baade hun og Nils Berthelssøn bruge samme Vaaben som Hr. Johan Mogenssøn Teiste eller paa de brugte Benævnelser „Farbroder“, „Fætttere og Svogre“ er imidlertid neppe tilraadeligt, da borgerlige Familiemærker ikke have den samme Character som de adelige Familiers Vaaben og derfor let kunne være overførte fra en Familie til en ganske anden, ligesom det vel heller ikke er ganske sikkert, at Seglet var vedkommendes eget, om han for Anledningen benytter samme. Benævnelserne „Farbroder“, „Svoger“ og „Fættter“ ere i den Tids Sprogbrug altfor svævende og omfattende til, at man [deraf paa nogen Maade kan slutte sig til Personernes virkelige indbyrdes Familieforhold. Hvorledes derfor det Slægtskab kan have været, der uden Tvivl har bestaaet mellem Mogens Anthoniussen og de i det nævnte Dokument forekommende Personer i Christiania, kan ikke for Tiden afgjøres. Det kan dog bemærkes, at Inger Pedersdatters Mand Anders Lauritssøn muligens kan have været Broder af

¹⁾ Diplom af ⁸⁰/₁₁ 1680 (Yngre Diplomsamling i N. Rigsarchiv).

Nils Berthelssøns Moder Anna Lauritsdatter (Hagedorn) ligesom det ogsaa tør være muligt, at Nils Berthelssøns Fader Raadmand i Christiania Berthel Hellessøn har været gift flere Gange, 1ste Gang muligens med en Datter af Anthonius Knudssøn. Christen Eskildssøn var gift med Siri Andersdatter, der ogsaa uden Tvivl hørte til en af de gamle Osloslægter, der havde Forbindelse med Anthonius Knudssøns Familie. Derimod er der vistnok overveiende Sandsynlighed for, at Hr. Anthonius Zachariassøn har været en Søn af den Zacharias Povelssøn, der kaldes „Notarius publicus i Bergen“ og hvis Kone Inger Mogensdatter (Ingera Magni filia) som Enke efter ham skal være bleven gift i Bergen med Sogneprest til Voss Mats Jenssøn Landgrav, hvis 2den Hustru hun var¹⁾. Da Borgermesteren Anthonius Knudssøn endnu levede 1613, men var død før Juni 1614, er det neppe tænkeligt, at hans Enke Inger Mogensdatter inden 1618 skulde kunne have været gift paany først med Zacharias Povelssøn og dernæst med Hr. Mats Jenssøn, som nemlig døde 1618. Formentlig maa det Hele alene bero paa en Misforstaaelse af Miltzow. Inger Mogensdatter synes endnu 6 Juni 1617 at have levet som Enke efter Anthonius Knudssøn i Oslo, da hun dette Aar havde frasagt sig Kronens Gaard Foss og den tilliggende Gaard O med Mølle²⁾, som hun efter Mandens Død 21 April 1615 fra Philippi Jacobi havde erholdt i Forpagtning af Kronen mod at svare 100 Rdl. aarlig³⁾. Muligens staar dette i Forbindelse med hendes Egteskab i Bergen med Hr. Mats Jenssøn, der formodentlig maa have fundet Sted kort efter, da Hr. Mads jo allerede døde i 1618 og at dette Egteskab ogsaa er Foranledningen til at Sønnen Mogens Anthonissøn, der som nævnt i 1620 tog Borgerskab i Bergen, er kommen til denne Kant af Landet. Efter Hr. Mats's Død er da Inger Mogensdatter formentlig 3die Gang bleven gift med Zacharias Povelssøn, der muligens, som Miltzow beretter, har været Notarius i Bergen, hvad vi dog intet Bevis har fundet for,

¹⁾ J. F. Lampe, Bergens Biskopper og Prester, I. S. 430; G. H. Miltzow, Presbyterologia Norvegica-Hardangriana, S. 31.

²⁾ Norske Rigs-Registranter, IV. S. 637.

³⁾ l. c. S. 558.

og at hun i Egteskab med ham har faaet en eneste Søn Hr. Anthoni Zachariassøn, der dog neppe kan være født i Bergen, da han kaldes „Quegnensis“. — Det er i alle Fald urigtigt, naar det siges, at Hr. Mads Jenssøn ingen Børn efterlod. Thi han havde i det Mindste en Datter, der endnu levede 23 Marts 1655 og som var gift 2 Gange: 1) med Jesper Engelbrechtssøn i Stavanger og 2) med en Krahn¹⁾. Men denne Datter maa utvivlsomt have været af hans 1ste Egteskab og ingen Datter af Inger Mogensdatter, med hvem han heller ikke kan have været gift mere end i Høiden et Aar. Hr. Anthonius har saaledes formentlig været en *Halvbroder* af Hr. Johan Mogenssøn Teiste, hvilket tilstrækkelig forklarer, at hans Børn og Sødskende — og disse alene — vare hans Arvinger. Forresten skulde man næsten tro, at den foran nævnte Peder Svendssøn selv maa have hørt til Knardrup-Slægten. Thi han sees ogsaa at have staaet i et nært Forhold til f. Ex. Hr. Peder Michelssøn i Vaaler, der var gift med Gunhild Mogensdatter, og til Hr. Mogens Pederssøn, Sogneprest til Onsø, af hvilken sidste han havde laant Penge, og for hvem han bestyrede hans eiende oplandske Jordegods. (Rigens Stævninger 1675; Statholder-Archivet i Norsk Rigsarchiv). I ethvert Fald er det ved de foran meddelte Oplysninger tilfulde godtgjort, at Hr. Johan Mogenssøn Teiste maa have været en Søn af Mogens Anthonissøn. Derfor bliver det nu muligt at opstille hosstaaende Oversigtstavle over de borgerlige Slægter Teistes Familieforbindelse med den gamle adelige Slægt af dette Navn.

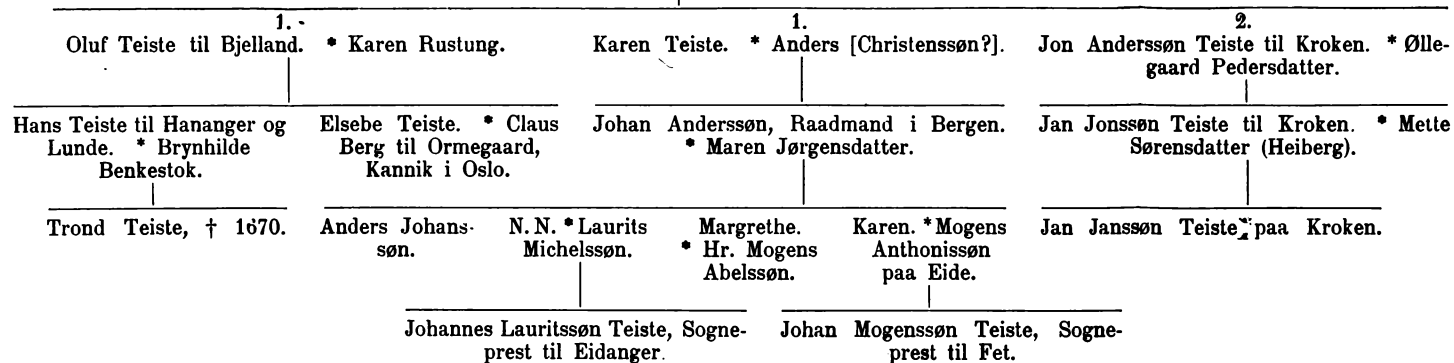
---

¹⁾ Søndhordlands Thingbog for 1655 (i Bergens Stiftsarchiv).

**Stamtavler
vedrørende
Familien Teiste.**
(ad Personalh. Tidskr.
IV Række 6 Bind S. 142).

I.

Anna Hansdatter Kruckow.
* 1) Jon Teiste til Bjelland.
2) Anders Nilssøn til Kroken.

II.

Knud Pederssøn,
† 1569 som Borgermester i Kjøbenhavn.
* Anna Hansdatter.

